

MIGRANT INTEGRATION POLICY INDEX III

MIPEX
III

WWW.MIPEX.EU

MIGRANT INTEGRATION POLICY INDEX III

Thomas Huddleston, Jan Niessen with
Eadaoin Ni Chaoimh and Emilie White

WWW.MIPEX.EU

Studie MIPEX III vznikla jako součást projektu
Outcomes for Policy Change spolufinancovaného
Evropským fondem
pro integraci státních příslušníků ze třetích zemí.

Vydaly British Council a Migration Policy Group v Bruselu
v únoru 2011

© 2011 Migrant Integration Policy Index. British Council and Migration Policy
Group

Druhé vydání studie Migrant Integration Policy Index vydaly v září 2007
British Council a Migration Policy Group. První vydání v roce 2005 pod
titulem European Civic Citizenship and Inclusion Index vydaly British Council,
Migration Policy Group a Foreign Policy Centre.

Je povoleno kopírovat, stahovat a tisknout obsah Migrant Integration Policy
Index pro vlastní použití, jakož i použít výňatky z publikace, webových
stránek, databází a multimediálních produktů Migrant Integration Policy
Index ve vašich vlastních dokumentech, prezentacích, blozích, webových
stránkách a výukových materiálech za podmínky, že Migrant Integration
Policy Index bude řádně označen jako pramen a British Council a Migration
Policy Group budou uvedeny jako držitelé autorských práv. Veškeré žádosti o
veřejné či komerční využití a překladatelská práva směřujte na adresu [info@
mipex.eu](mailto:info@mipex.eu).

Odkazy pro vědecké účely by měly MIPEX zmiňovat následovně: Thomas
Huddleston et al, Migrant Integration Policy Index (2011). Pro další účely lze
na MIPEX odkazovat jako na MIPEX 2011.

Webová stránka s úplnými výsledky MIPEX, interaktivními nástroji a
informacemi o akcích MIPEX v Evropě a severní Americe:
www.mipex.eu

Kontakt: info@mipex.eu

Odpovědnost za myšlenky a názory vyjádřené v této publikaci nesou autoři
projektu. Evropská komise nenesení za tyto myšlenky či názory a jakékoli jejich
použití žádnou odpovědnost.

OBSAH

Vyjádření podpory	2
Úvod	4
Nejdůležitější zjištění	6
Oblasti politiky:	
Mobilita pracovního trhu	8
Slučování rodin	10
Vzdělání	12
Účast na politickém dění	14
Trvalý pobyt	16
Přístup ke státnímu občanství	18
Ochrana proti diskriminaci	20
Profil země:	
Česká republika	22

VYJÁDŘENÍ PODPORY

Naše neustále se měnící společnost je čím dál různorodější. Bez ohledu na to, z jakého prostředí jako jednotlivci pocházíme, nám všem jde o společnou budoucnost komunit a zemí, ve kterých žijeme, a na jejichž ekonomickém, společenském a občanském životě se všichni svým způsobem podílíme.

Každý z nás musí mít stejnou příležitost se zapojit do společnosti – bez diskriminace a dalších překážek omezujících základní práva jednotlivce. Tyto principy jsou ukotveny v našich ústavách a mezinárodních právních rádech. Naše vlády se musí snažit docenit své občany bez rozdílu, ať už pocházejí z přistěhovaleckého prostředí či nikoli, ke všem obyvatelům přistupovat stejně, nově příchozím poskytnout jasnou přístupovou cestu k občanství a investovat do opatření, kterými toho dosáhnou.

Výzkumná studie Migrant Integration Policy Index nám pomáhá zjistit, nakolik je příslib rovnosti realitou. Umožňuje nám budovat vládní politiku na důkladném výzkumu a zkušenostech z mnoha zemí světa. MIPEX je zdrojem poučení z pokroku, kterého dosáhly jiné země, a srovnává, nakolik se nám daří zavádět společné právní normy. S napětím očekáváme výsledky výzkumu MIPEX 2011, abychom je využili ve svém vlastním úsilí o zhodnocení, srovnání a konečně i zlepšení výstupů integrační politiky našich zemí.

SIGNATÁŘI

Rakousko

Sandra Frauenberger, městská radní pro integraci, ženské otázky, ochranu spotřebitelů a personální otázky hlavního města Vídeň

Ingrid Nikolay-Leitner, ředitelka rakouského úřadu Zástupce lidu pro rovné zacházení

Terezija Stoitsits, členka správní rady rakouského úřadu Zástupce lidu

Belgie

Edouard Delruelle, místoředitel Centra pro rovné příležitosti a boj s rasismem

Marie-Claire Foblets, profesorka, Katolická univerzita Lovan (KUL), Katolická univerzita Brusel (KUB) a Univerzita Antverpy

Naima Charkaoui, ředitelka organizace Minderheden Forum

Bulharsko

Doc. Petya Kabakchieva, Ph.D., vedoucí katedry sociologie, Filozofická fakulta sv. Klementa z Ohridu, Univerzita Sofie

Dr. Krassimir Kanev, předseda bulharského Helsinského výboru

Kanada

Maurice Basque, ředitel, Institut d'Etudes Acadiennes, Université de Moncton

Minelle Mahtani, profesorka, Toronto University

Naomi Alboim, School of Political Sciences, Queen's University

Kypr

Eliana Nicolaou, Komise pro administraci (Ombudsmanka)

Eleni Mavrou, starostka Nikósie

Česká republika

Alena Gajdušková, první místopředsedkyně horní komory parlamentu České republiky

Jan Švejnar, poradce bývalého prezidenta ČR Václava Havla, ředitel International Policy Center při Gerald R. Ford School of Public Policy, zakladatel a předseda CERGE-EI v Praze

Vladimír Špidla, bývalý komisař EU pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti

Dánsko

Tøger Seidenfaden, šéfredaktor, Politiken

Knud Vilby, předseda Asociace pro sociální politiku

Uzma Ahmed Andresen, mluvčí, hennah.dk – zájmová skupina pro diverzitu, občanství a rovné zacházení

Finsko

Nasima Razmyar, Projektová koordinátorka, Monika – multikulturní ženská asociace, nositelka ocenění Uprchlíce roku

Anneli Jäätteenmäki, poslankyně Evropského parlamentu

Astrid Thors, ministryně pro migraci a evropské záležitosti

Francie

Jacqueline Costa-Lascoux, ředitelka výzkumu, Centre National de la Recherche Scientifique, Centrum pro politický výzkum/Sciences Po

Patrick Lozès, předseda, Conseil Représentatif des Associations Noires

Sandrine Mazetier, poslankyně socialistické strany za město Paříž v národním parlamentu

Etienne Pinte, poslanec za stranu UMP za okrsek Yvelines v národním parlamentu

Německo

Annelie Buntenbach, Spolková výkonná rada, Konfederace německých odborových svazů

Cem Özdemir, předseda politické strany Alliance90 / Zelení

Rita Süßmuth, bývalá předsedkyně německého spolkového parlamentu

Řecko

Ahmet Moawia, předseda, Řecké přistěhovačské fórum

Anna Triandafyllidou, profesorka, Robert Schuman Centre for Advanced Studies při European University Institute ve Florencii & hlavní výzkumná pracovnice, Helénská nadace pro evropskou a zahraniční politiku v Athénách (ELIAMEP)

Vasilis Chronopoulos, poradce pro migrační politiku, hlavní tajemník Asociace řecko-albánského přátelství, ředitel projektu Diavatio

Maďarsko

Lajos Aáry-Tamás, komisař pro vzdělávací práva

Irsko

Joanna McMinn, předsedkyně, Equality and Rights Alliance

Sr. Stan Kennedy, zakladatel a člen správní rady, Immigrant Council of Irsko

Josephine Ahern, ředitelka, Integration Centre

Itálie

Natale Forlani, generální ředitel Hlavního úřadu pro imigraci při ministerstvu práce a sociální politiky

Raffaele Bracalenti, ředitel, Psychoanalytický ústav pro společenský výzkum

José Galvez, zástupce Itálie, SENAMI – Národní sekretariát pro přistěhovance

Lotyšsko

Nils Muižnieks, předseda Evropské komise proti rasismu a intoleranci, ředitel Ústavu pro rozvinutý společenský a politický výzkum na Lotyšské univerzitě, bývalý ministr pro společenskou integraci

Hossam Abu Meri, lotyšský občan libanonského původu a předseda Arabského kulturního centra

Liesma Ose, programová ředitelka, Sorosova nadace-Lotyško

Litva

Virginija Aleksejūnė, ředitelka, Centrum pro rozvoj rovnosti

Aušrinė Burneikienė, ombudsmanka pro rovné příležitosti

Henrikas Mickevičius, výkonný ředitel, Ústav pro monitorování lidských práv

Lucembursko

Robert Weber, předseda LCGB, Fédération des Syndicats Chrétiens Lucemburskoeois

Michel Wurth, předseda UEL, Union des Entreprises Lucemburskoeoises

Jean-Claude Reding, předseda OGBL, Confédération Syndicale Indépendante

Nizozemsko

Adriana van Dooyeweert, předsedkyně poradního výboru pro otázky migrace/ místopředsedkyně okresního soudu v Haagu

Prof. Dr. Han Entzinger, profesor migračních a integračních studií, Erasmus Universiteit Rotterdam

Mary Tupan, výkonná ředitelka, ECHO, Centrum pro politiku diverzity

Polsko

Prof. Irena Rzeplinska, Helsinská nadace pro lidská práva

Portugalsko

António Vitorino, bývalý evropský komisař pro spravedlnost a vnitřní záležitosti

Rui Marques, ředitel, Forum Estudante, bývalý vysoký komisař pro imigraci a mezikulturní dialog

Abdool Karim Vakil, předseda organizace Lisabonská islámská komunita

Rumunsko

Renate Weber, poslankyně Evropského parlamentu

Mbela Nzuzi, předsedkyně Rumunské organizace pro uprchlice

Cristina-Ancuta Pocora, poslankyně, předsedkyně Komise pro rovné příležitosti žen a mužů poslanecké sněmovny

Slovensko

Peter Kresák, ředitel národní kanceláře UNHCR

Michal Vasecka, ředitel Centra pro výzkum národnostní příslušnosti a kultury

Slovinsko

Zdenka Čebašek – Travnik, ombudsmanka pro lidská práva

Nedžad Grabus, mufti, Slovinská islámská komunita

Španělsko

Pedro Solbes, předseda výkonného výboru, FRIDE

Marcelino Oreja, ředitel, Institut pro evropská studia

Luisa Carlota Solé, profesorka a ředitelka GEDIME, Autonomní univerzita Barcelona

Candido Méndez, generální tajemník, Hlavní svaz pracujících (UGT)

Švédsko

Anders Knape, předseda švédské Asociace místní samosprávy a regionů

Spojené království

Sarah Spencer, předsedkyně, Equality and Diversity Forum a místoředitelka COMPAS, Centre on Migration, Policy & Society

Aditya Chakraborty, hlavní ekonomický redaktor, The Guardian

Lord Dholakia, člen horní sněmovny

Lord Hylton, člen horní sněmovny

Yasmin Alibhai Brown, novinářka

ÚVOD

Co je Migrant Integration Policy Index?

Migrant Integration Policy Index (MIPEX) je příručka a plně interaktivní nástroj k posouzení, srovnávání a zlepšování integrační politiky. Hodnotí integrační politiky 31 zemí v Evropě a severní Americe. Pomocí 148 ukazatelů hodnotících přístup vlád k integraci MIPEX sestavuje cenný vícerozměrný obraz o možnostech přistěhovalců zapojit se do společnosti. Hodnotí politiky a jejich zavádění do praxe a zjišťuje, zda jsou všem obyvatelům zaručena stejná práva, povinnosti i příležitosti.

www.mipex.eu/about

Co je nového ve třetím vydání?

Třetí vydání studie MIPEX zahrnuje více zemí a politik než předchozí edice. Pomocí nových analýz postupně identifikuje měnící se trendy integrační politiky. Ke 25 členským zemím Evropské unie, Švýcarsku, Norsku a Kanadě, které byly hodnoceny ve druhém vydání, se přidaly Bulharsko, Rumunsko a USA. K ukazatelům pro mobilitu pracovního trhu, slučování rodin, účast na politickém dění, trvalý pobyt, přístup ke státnímu občanství a ochranu proti diskriminaci přibylo 27 nových ukazatelů týkajících se nové oblasti vzdělávání přistěhovalckých žáků. Všechny ukazatele byly aktualizovány a 40 nových jich přibylo. Dvanáct z nich dále hodnotí mobilitu trhu práce a ostatní posuzují, jak zavádění politik do praxe napomáhá nebo brání zapojení přistěhovalců (např. poradní orgány, jazykové/integrační testy).

Co je účelem MIPEX?

MIPEX podporuje transparentnost tím, že posiluje veřejné povědomí a zviditelňuje národní politiky, změny a mezinárodní trendy. Projekt podněcuje diskuzi o vládních úkolech, pokroku v jejich plnění a výsledcích. Inspiruje ty, kteří se zasazují o integraci, aby sbírali další údaje o tom, jak integrace práva může v praxi posílit společenskou integraci.

MIPEX sleduje, nakolik mají všichni obyvatelé zákonem zajištěna stejná práva a povinnosti a podporu pro své konkrétní potřeby tak, aby se rovné příležitosti staly skutečností. Zaměřuje se na mechanismy prosazování principů rovnosti, např. sankce, na existenci orgánů pro rovné příležitosti a jejich mandát, roli nevládních organizací a dialog se společenskými partnery. Kde takové mechanismy neexistují, tam mohou zastánci integrace požadovat jejich vytvoření. Tam, kde existují, se je tyto činitelé mohou učit používat efektivněji.

Kdo MIPEX vytváří?

Projekt MIPEX spolu vedou British Council a skupina Migration Policy Group. Do projektu se spolu s pobočkami British Council ve 31 zemích Evropy a severní Ameriky zapojilo 37 organizací na národní úrovni, včetně expertních skupin, nevládních organizací, nadací, univerzit, výzkumných institutů a orgánů pro rovné zacházení.

Výzkum sestavila, koordinovala a zrealizovala Migration Policy Group ve spolupráci s výzkumnými partnery. Publikaci včetně výsledků a národních profilů sepsala Migration Policy Group. Národní partneři ve spolupráci s pobočkami British Council letos uspořádají řadu akcí, které podpoří debatu o tématu v Evropě a severní Americe.

Tato publikace přináší stručné shrnutí výsledků. Výsledky MIPEX pro Finsko, Francii, Německo, Itálii, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rumunsko a Španělsko jsou dostupné i v národních jazycích. Úplné výsledky a interaktivní nástroje naleznete na: www.mipex.eu.

MIPEX III vznikl jako součást projektu Outcomes for Policy Change spolufinancovaného Evropským fondem pro integraci státních příslušníků ze třetích zemí.

www.mipex.eu/partners

Jak vysoké standardy MIPEX používá?

Pro každou ze sedmi oblastí politiky, tedy mobilitu pracovního trhu, slučování rodin, vzdělání, účast na politickém dění, trvalý pobyt, přístup ke státnímu občanství a ochranu proti diskriminaci, MIPEX definoval nejvyšší evropské případně mezinárodní standardy, jejichž cílem je zajištění stejných práv, povinností a příležitostí pro všechny obyvatele. Pracovní program Evropské unie pro léta 2010–2014 s názvem Freedom, Security and Justice znovu potvrdil, že „úkol poskytnout všem lidem srovnatelná práva, povinnosti a příležitosti je jádrem evropské spolupráce v problematice integrace.“ Nejvyšší standardy jsou vyvozeny z konvencí Rady Evropy či směrnic Evropské unie. V případech, kde existují pouze minimální standardy, jsme použili celoevropská doporučení pro danou politiku.

Jak MIPEX počítá výsledná skóre?

MIPEX používá 148 ukazatelů pro politiky, které řeší integraci přistěhovalců. Účelem ukazatelů je srovnat současnou legislativu a politiky s nejvyššími standardy. Ukazatele jsme konzultovali s významnými institucemi a vědci, kteří v daných oborech provádějí či používají srovnávací výzkum. Politický ukazatel se dotazuje na konkrétní prvek jedné ze sedmi politických oblastí. Každá otázka nabízí tři možnosti. Maximální počet tří bodů se uděluje, pokud politiky splňují nejvyšší standardy rovného zacházení. Dvou bodů dosáhnou politiky, které se nacházejí na půl cesty k nejvyšším standardům, a konečně jeden bod dostávají politiky, které jsou nejvyšším standardům nejdál od nejvyšších standardů. S jedním či dvěma body končí také přeformulované verze restriktivnějších ustanovení evropských směrnic či národní praxe. Země, které nemají politiky spadající pod určité ukazatele, dostávají automaticky jeden bod.

Výsledky pro jednotlivé ukazatele jsou zprůměrovány do skóre pro čtyři dimenze hodnotící stejné aspekty dané oblasti politiky. Tato dimenzní skóre jsou dále zprůměrována a dají tak skóre pro každou ze sedmi politických oblastí hodnocených pro danou zemi. Ta jsou pak ještě naposled zprůměrována, čímž dojdeme k celkovému státnímu skóre. Abychom mohli sestavit pořadí umístění a činit srovnání, převedli jsme pak původní tříbodovou škálu na stupnici 0–100 pro jednotlivé dimenze a politické oblasti, přičemž nejlepší výsledek je 100%.

Kdo sbíral data?

Na rozdíl od indexů založených na názoru specialistů je MIPEX postaven na veřejných zákonech, politikách a výzkumu. V každé hodnocené zemi nezávislí vědci a odborníci na migrační právo, vzdělání a ochranu proti diskriminaci vyplnili skóre pro každý ukazatel na základě veřejně dostupných dokumentů existujících v zemi ke květnu 2010. Obdrželi jsme i skóre k březnu 2007 pro nové ukazatele ve všech oblastech kromě vzdělání, které je novou oblastí politiky. Všechny výsledky poté anonymně vyhodnotil další odborník. Možné odchylky vyrovnala skupina Migration Policy Group, která také zkontrolovala vyplněné dotazníky, abychom zaručili konzistenci v průběhu času pro všechny oblasti a země. Odborníci z jednotlivých zemí pak přispěli na téma politických změn a důvodů, které k nim vedly.

Jaký dopad má vládní politika na integraci?

MIPEX dokládá, jak se mohou jednotlivé země zlepšit ve vytváření právního prostředí, umožňujícího přistěhovalcům přispívat k blahobytu země, mít stejný přístup k zaměstnání a vzdělání, žít v bezpečí se svými rodinami, stát se aktivními občany a být chráněni před diskriminací.

Politiky jsou jedním z faktorů ovlivňujících integraci a MIPEX lze tedy využít jako první krok v uvažování o tom, jak mohou politické změny v praxi zlepšit integraci. Je třeba získávat informace z oficiálních statistik, rozpočtů, hodnocení projektů, vědeckých závěrů, vládních zpráv a dokladů od nevládních organizací, soudů a samotných přistěhovalců. Další výzkum by se měl zhodnotit, jak daná politika funguje v praxi, a vysledovat, nakolik jsou změny v integrační politice

1. založeny na důkazech a mezinárodních standardech
2. financovány a uváděny do praxe
3. hodnoceny z pohledu těch, kterým mají prospět
4. analyzovány, co se týká jejich širšího dopadu na společnost
5. zlepšením vycházejícím z nových fakt.

NEJDŮLEŽITĚJŠÍ ZJIŠTĚNÍ

WWW.MIPEX.EU/KEY-FINDINGS

Silné a slabé stránky

Jednatřicet evropských a severoamerických zemí, které MIPEX hodnotil, se v průměru nachází na půl cesty k příznivým podmínkám pro integraci. S výsledkem kolem 50% jejich politiky celkově představují jak překážky tak i příležitost k tomu, aby se přistěhovalci stali rovnoprávními členy společnosti. Pracovním migrantům, sloučeným rodinám a obyvatelům s trvalým pobytem se dostává základních jistot, práv a ochrany proti diskriminaci. Tři největší překážky přistěhovalce čekají při snaze stát se z usazeného cizince občanem, zapojit se do politického dění a získat pro všechny děti bez rozdílu původu školní vzdělání s dobrými výsledky.

Umístění v hodnocení

V zemích, které se umístily na prvních deseti místech, přistěhovalci mohou těžit z mírně příznivých politik. Jde o Švédsko, Portugalsko, Kanadu, Finsko, Nizozemsko, Belgie, Norsko, Španělsko, USA, a Itálii. Švédsko stále vede i přes změny v přístupu ke slučování rodin. Snaží se integrační politiku lépe realizovat a má výsledky v rovnosti práv a povinností. Těsně v závěsu je Portugalsko, které evropskou legislativu zavedlo způsobem, jenž posiluje statut přistěhovalců (viz take Belgie a Španělsko). Z rozvinutých integračních politik starých i nových přistěhovalceckých zemí vyplývá, že nejde jen o tradici a zkušenost, ale také o politickou vůli. Rakousko, Švýcarsko, střední Evropa a baltské státy stále zůstávají pozadu.

Změny

I malé změny integračních politik mohou mít velký dopad na lidské životy. Většina zemí se v rámci celkové stupnice MIPEX o 100 bodech zlepšila jen o jeden celkový bod. Krize neměla na jednotlivé politiky zásadní vliv, ale rozpočtové škrty mohou podlomit jejich zavedení a dopad na přistěhovalce. Díky zásadním reformám se integrační příležitosti poněkud zlepšily v Řecku (+10) a Lucembursku (+8) a zhoršily ve Spojeném království (-10). Srovnání dat ze šesti oblastí MIPEX pro roky 2007 a 2010 ukazuje, že šest zemí se dotahuje k výsledkovému středu a deset dalších už jej předstihlo. Země, které v poslední době kolísají (+0), buď neučinily nic, nebo v nich naopak došlo k protichůdným krokům. Nové podmínky poněkud pootočily kormidlem ve čtyřech vedoucích zemích.

Trendy

MIPEX nalézá mezi jednotlivými oblastmi jasně pozitivní statistické souvislosti. Většina zemí, kterým se daří (či nedaří) v jedné oblasti integrace, se vyrovnává podobně úspěšně (či neúspěšně) i s dalšími oblastmi.

Mobilita pracovního trhu a slučování rodin:

Rodiny přistěhovalců se mohou snáze slučovat a zapojovat do společnosti v zemích, které pomáhají všem nově příchozím najít si vhodnou práci, přičemž vedou tradiční přistěhovalcecké země a nové cílové země pracovní migrace.

Mobilita pracovního trhu a vzdělání:

Země, ve kterých si dospělí přistěhovalci mohou zlepšovat kariéru, schopnosti a kvalifikace, častěji řeší take specifické potřeby jejich dětí a jejich příležitosti.

Přístup ke státnímu občanství, účast na politickém dění, ochrana proti diskriminaci:

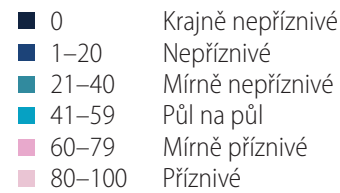
Nově příchozí jsou coby cizinci povzbuzováni k účasti na politickém dění v zemích, které přistěhovalce podporují i ve snaze stát se občany země. Kde se vláda přímo zodpovídá jen svým občanům, tam je pro přistěhovalce často mnohem těžší se občanem stát. Země, které umožňují naturalizaci, mají rovněž tendenci chránit všechny své obyvatele před početnými formami diskriminace, včetně diskriminace na základě národnosti.

Slučování rodin a trvalý pobyt: Země mají tendenci poskytovat jistoty a rovná práva rodinám a obyvatelům s trvalým pobytem.

Podmínky k pobytu: Stále častěji je mnoho náročných podmínek, které musí přistěhovalci tradičně plnit, aby se po mnoha letech dočkali naturalizace, uplatňováno i na nově příchozí, kteří se chtějí v zemi usadit nebo se přidat ke své rodině.

Využití zjištěných skutečností ke zlepšení politiky

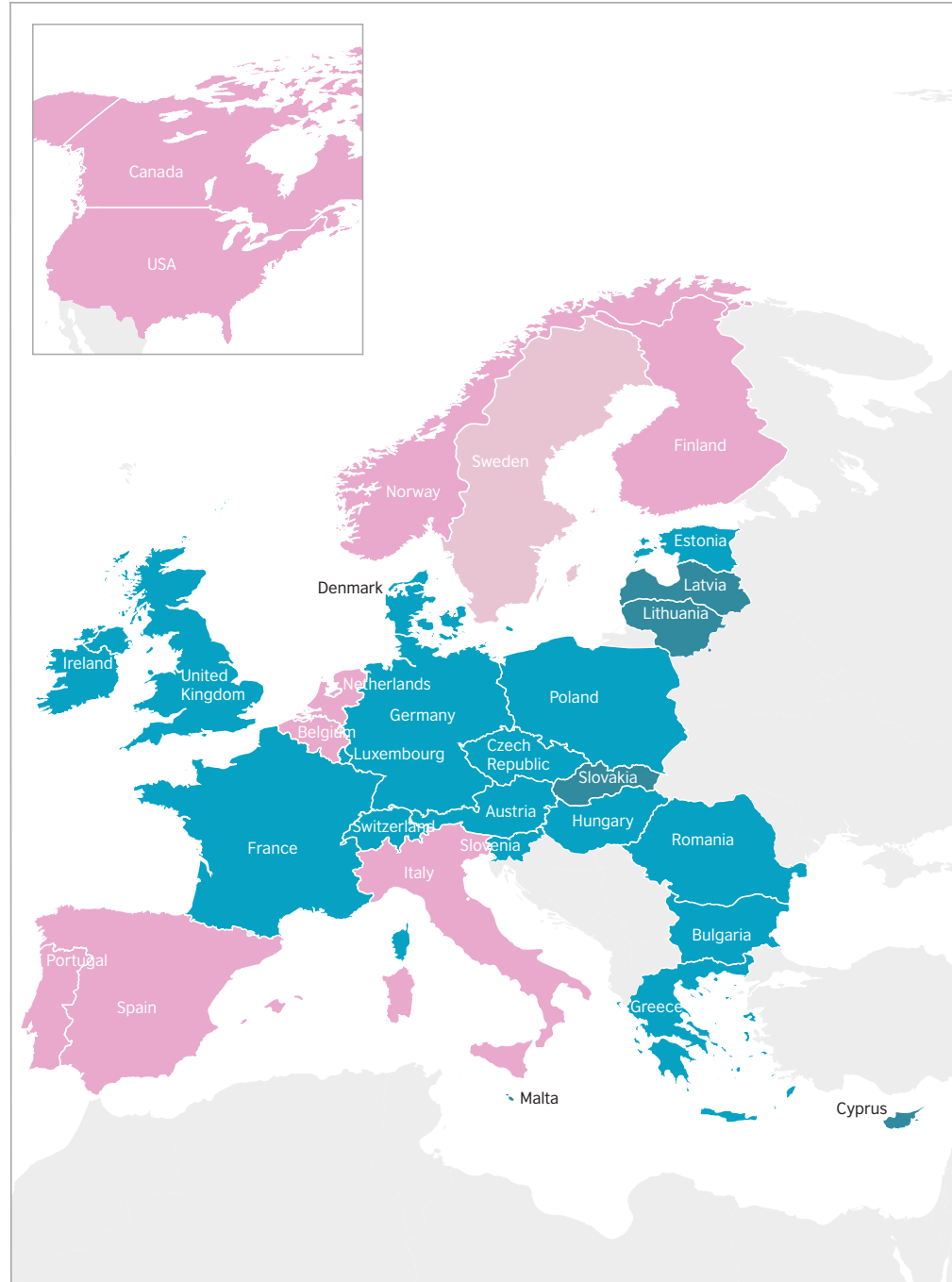
Jen málo zemí mění své integrační politiky na základě jasných fakt. Soustředění pozornosti na počty přistěhovalců a úrovně a výsledky testů nevypovídá o tom, jestli se společnost postupně integruje. Některé vlády monitorují statistiky o integračních trendech, ale jen málokteré posuzují, jestli a jak je ovlivnila vládní politika. Záznamy se většinou týkají zaměstnání a vzdělání přistěhovalců. Politické strany integraci politizují v honbě za hlasy voličů a úspěch je pak stále častěji posuzován podle volebních výsledků a veřejného mínění. Ať už integrace je anebo není prioritou, změny na národní úrovni jsou často ospravedlňovány mezinárodním právem a příklady z jiných zemí. V Evropě jsou si národní politiky podobnější a jsou příznivější tam, kde platí evropské právo (pro slučování rodin, trvalý pobyt a ochranu proti diskriminaci).

NEJDŮLEŽITĚJŠÍ
ZJIŠTĚNÍ

Umístění	Země	III*	Změna od MIPEx	
			II**	
1	Švédsko	83	▼	(-1)
2	Portugalsko	79	▲	(+5)
3	Kanada	72	▲	(+1)
4	Finsko	69	■	(0)
5	Nizozemsko	68	■	(0)
6	Belgie	67	▲	(+4)
7	Norsko	66	▼	(-1)
8	Španělsko	63	▲	(+3)
9	USA	62	■	
10	Itálie	60	▼	(-1)
11	Lucembursko	59	▲	(+8)
12	Německo	57	▲	(+1)
	Spojené království	57	▼	(-10)
14	Dánsko	53	▲	(+2)
	<i>Průměr EU</i>	52	■	
15	Francie	51	■	(0)
16	Řecko	49	▲	(+10)
	Irsko	49	▲	(+1)
18	Slovinsko	48	■	(0)
19	Česká republika	46	▲	(+4)
	Estonsko	46	▲	(+2)
21	Maďarsko	45	▲	(+3)
	Rumunsko	45	■	
23	Švýcarsko	43	■	(0)
24	Rakousko	42	▲	(+3)
	Polsko	42	▲	(+1)
26	Bulharsko	41	■	
27	Litva	40	▲	(+1)
28	Malta	37	■	(0)
29	Slovensko	36	■	(0)
30	Kypr	35	■	(0)
31	Lotyšsko	31	▲	(+3)

* Celkový výsledek zahrnuje vzdělání a šest dalších oblastí politiky.

** Kromě vzdělání. Výsledek odráží celkové změny v šesti dalších oblastech politiky hodnocených ve studiích MIPEx II a III.

MOBILITA PRACOVNÍHO TRHU

WWW.MIPEX.EU/LABOUR-MARKET-MOBILITY

Nejlepší scénář

Toto je složenina národních politik vyskytujících se ke květnu 2010 přinejmenším v jedné ze 31 zkoumaných zemí.

Přistěhovalkyně s právem žít v zemi a hledat si v ní práci má na pracovním trhu stejné možnosti jako ostatní. Od prvního dne svého pobytu v zemi se ona i její rodinní příslušníci mohou ucházet o zaměstnání v soukromém i státním sektoru. Její zahraniční kvalifikace je uznána. Může zlepšovat svou odbornost pomocí vzdělávání a studijních grantů. Stát jí podporuje tím, že se zaměřuje na její konkrétní potřeby – přistěhovalkyně může například navštěvovat jazykový kurz vhodný pro její profesi. Pracovní poradci a školení zaměstnanci jí pomáhají posoudit její dovednosti a využít veřejné pracovní poradenství. Až získá zaměstnání, bude mít stejná práva jako všichni pracující v zemi.

Nejhorší scénář

Toto je složenina národních politik vyskytujících se ke květnu 2010 přinejmenším v jedné ze 31 zkoumaných zemí.

Pokud se přistěhovelec nemůže plně zapojit do ekonomického života země, jeho schopnosti a úsilí přicházejí vniveč. Musí čekat pět let, než dosáhne stejných práv na práci a vzdělání jako občané země, nebo než bude moci začít podnikat. I pak je však vyloučen z možnosti pracovat v mnoha sektorech a profesích. Musí si sám hledat práci bez jakékoli obecné či cílené podpory. Protože jeho zahraniční kvalifikace nejsou uznány, bude se možná muset vzdát své kariéry a přijmout jakoukoli práci. Zaměstnavatelé nejsou povinni zaručit mu stejné pracovní podmínky a sociální jistoty jako jeho spolupracovníkům.

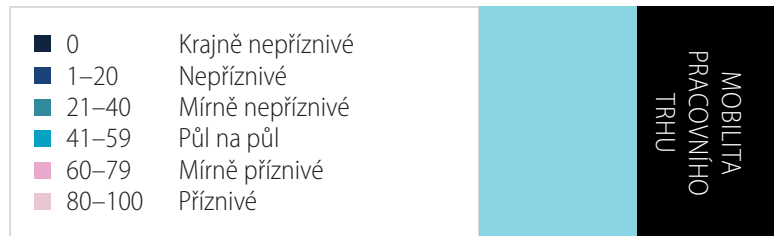
Průměr

Ne všichni cizinci, kteří mají právo si hledat práci v zemích, kde žijí, mají stejný přístup k celému trhu práce, vzdělávacímu systému či pracovnímu poradenství. Například pouze vlastní občané a občané zemí EU mají v Evropě rovné příležitosti ve veřejném sektoru a snazší přístup k uznání svých kvalifikací získaných mimo EU. Většina přistěhovačů může využívat úřady práce. Hlavním nedostatkem většiny zemí je minimální cílená podpora. Veřejné úřady jsou zřídka schopny pomoci migrantům s konkrétními potřebami, což se týká zejména žen a mládeže. Jakmile přistěhovač naleznou práci, měli by mít přístup ke stejným pracovním podmínkám a odborovým organizacím jako občané. Tito pracující platí daně, ale zároveň jsou vyloučeni z části systému sociálního zabezpečení.

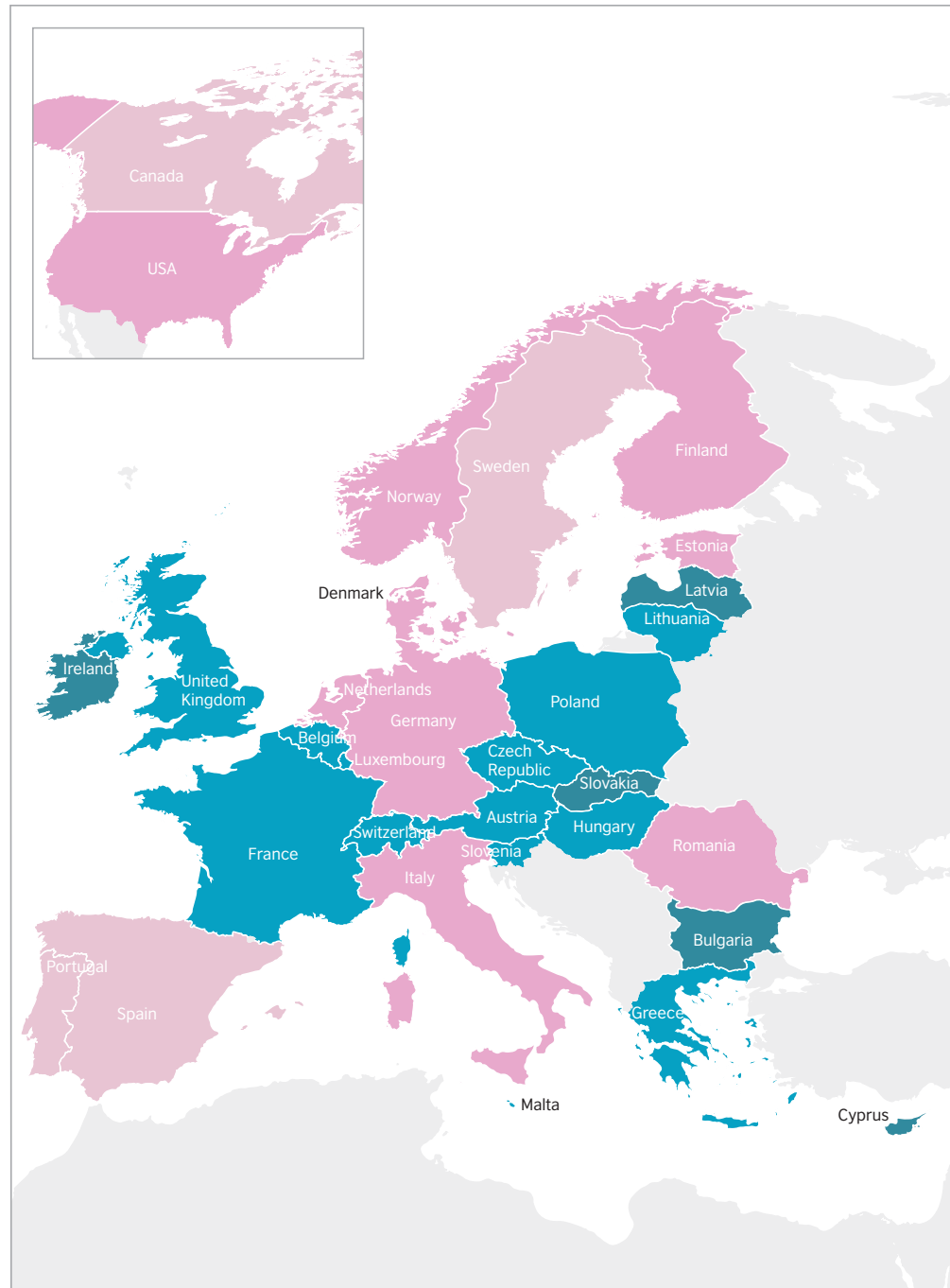
Přistěhovačci mají snazší přístup a dostávají cílenou podporu v zavedených přistěhovačských zemích. Obdobně země, které přístup omezují, se většinou nesnaží využít konkrétních schopností přistěhovačů. Trendu se vymykají Belgie, Francie a Lucembursko, které plýtvají ekonomickým potenciálem mnoha svých obyvatel ze zemí mimo EU, protože zatímco jim poskytují cílenou podporu, současně jim uzavírají přístup do mnoha odvětví. Země nově závislé na lidech migrujících za prací (Česká republika, Itálie, Španělsko, Portugalsko) k nim přistupují rovnocenně jako k pracujícím, ale často zanedbávají konkrétní problémy cizinců. Estonsko a Rumunsko se jsou zřejmě jedinými středoevropskými zeměmi, které jsou alespoň trochu připraveny na své budoucí potřeby související s migrací.

Změny a trendy

Mezi roky 2007 a 2010 přistěhovačům dostali větší podporu na trhu práce v deseti zemích. Více legálních rezidentů bude mít rovný přístup k práci a vzdělání v několika nových přistěhovačských zemích (Řecko, Španělsko, Portugalsko) a ve střední Evropě (Maďarsko, Polsko, Lotyšsko). Několik zemí využilo příležitosti, které skýtá evropské právo, ke zlepšení své legislativy. Tradičnější přistěhovačské země pokročily v opatřeních pro cílenou podporu, která je ve všech zemích všeobecně slabá. Přistěhovačci v Rakousku a Dánsku mohou využít několika nových opatření pro cílenou podporu, zatímco v Kanadě, Portugalskosku a Lucembursku snáze dosáhnou uznání svých kvalifikací.

Umístění	Země	MIPEX%	
		III	II
1	Švédsko	100	■ (100)
2	Portugalsko	94	▲ (80)
3	Nizozemsko	85	■ (85)
4	Španělsko	84	▲ (79)
5	Kanada	81	▲ (77)
6	Německo	77	■ (77)
7	Dánsko	73	▲ (64)
	Norsko	73	▼ (76)
9	Finsko	71	■ (71)
10	Itálie	69	■ (69)
11	Rumunsko	68	■
	USA	68	■
13	Estonsko	65	■ (65)
	<i>Průměr EU</i>	57	■
14	Rakousko	56	▲ (44)
15	Česká republika	55	■ (55)
	Spojené království	55	■ (55)
17	Belgie	53	■ (53)
	Švýcarsko	53	■ (53)
19	Řecko	50	▲ (45)
20	Francie	49	■ (49)
21	Lucembursko	48	▲ (45)
	Polsko	48	▲ (45)
23	Litva	46	■ (46)
24	Slovensko	44	■ (44)
25	Malta	43	▼ (48)
26	Maďarsko	41	▲ (36)
27	Bulharsko	40	■
28	Irsko	39	▼ (42)
29	Lotyšsko	36	▲ (27)
30	Kypr	21	■ (21)
	Slovensko	21	■ (21)

SLUČOVÁNÍ RODIN

WWW.MIPEX.EU/FAMILY-REUNION

Nejlepší scénář

Toto je složenina národních politik vyskytujících se ke květnu 2010 přinejmenším v jedné ze 31 zkoumaných zemí.

Úspěšně sloučené rodiny získávají společensko-kulturní stabilitu, která jim umožňuje se zapojit do společnosti. V Evropě má rodina pocházející ze země mimo EU stejná práva a povinnosti jako rodina z EU, která se stěhuje z jedné země do druhé. Po příchodu do země nová přistěhovalkyně podá žádosti pro svého manžela/partnera a děti a závislé rodiče či prarodiče. Tato procedura je bezplatná a krátká. Úřady nemají důvod zamítnout její žádost, pokud není podvodná a nepředstavuje bezpečnostní riziko. Stát podpoří integraci rodiny tím, že jí pomůže s přístupem ke školám, zaměstnání a sociálním programům.

Nejhorší scénář

Toto je složenina národních politik vyskytujících se ke květnu 2010 přinejmenším v jedné ze 31 zkoumaných zemí.

Přistěhovalc, který je oddělen od své rodiny, má jen malou šanci se integrovat do komunity, ve které žije. Na trvalý pobyt musí čekat roky. I poté ale právo uznává jen tradiční nejbližší rodinu. Ručitelé musí splňovat složité podmínky a nemají vládní podporu. Pouze ti s vysokými příjmy, stálým zaměstnáním a výborným výsledkem jazykových/integračních testů mohou žít se svou rodinou. Postupy jsou zdlouhavé, nákladné a ponechávají mnohé na úředníkově uvážení. Zákon nutí rodinné příslušníky k závislosti na svém původním ručiteli, protože sami pracovat nemohou a na sociální dávky nedosáhnou. Nemají nárok na své vlastní povolení k pobytu, a to ani v případě, že tento muž zemře, rozvede se, nebo je týrá.

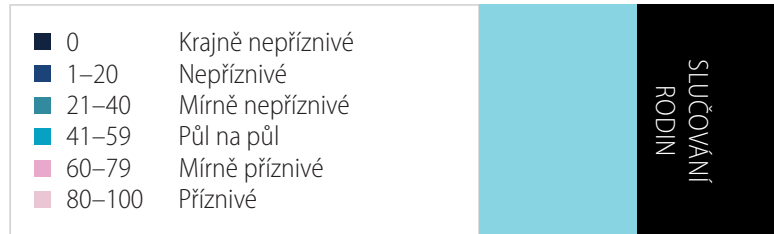
Průměr

Většina přistěhovalců v Evropě a severní Americe má ze zákona právo na sloučení rodiny. Zákon je v tomto případě mírně nakloněn integraci jejich i rodiny. Země s restriktivní definicí rodiny kladou na ručitele vysoké nároky. Ty země, jejichž definice rodiny je inkluzivní, tyto nároky většinou snižují z úcty k rodinnému životu. Žadatelé musí doložit „stálý a dostatečný“ příjem, často nepřesně určený a vyšší než sociální dávky, které potřebují k životu občané státu. Jen několik zemí do podmínek integrace začleňuje jazyk. Těchto zemí ale přibývá a jazykovému testu jsou podrobováni před příjezdem i manželé/

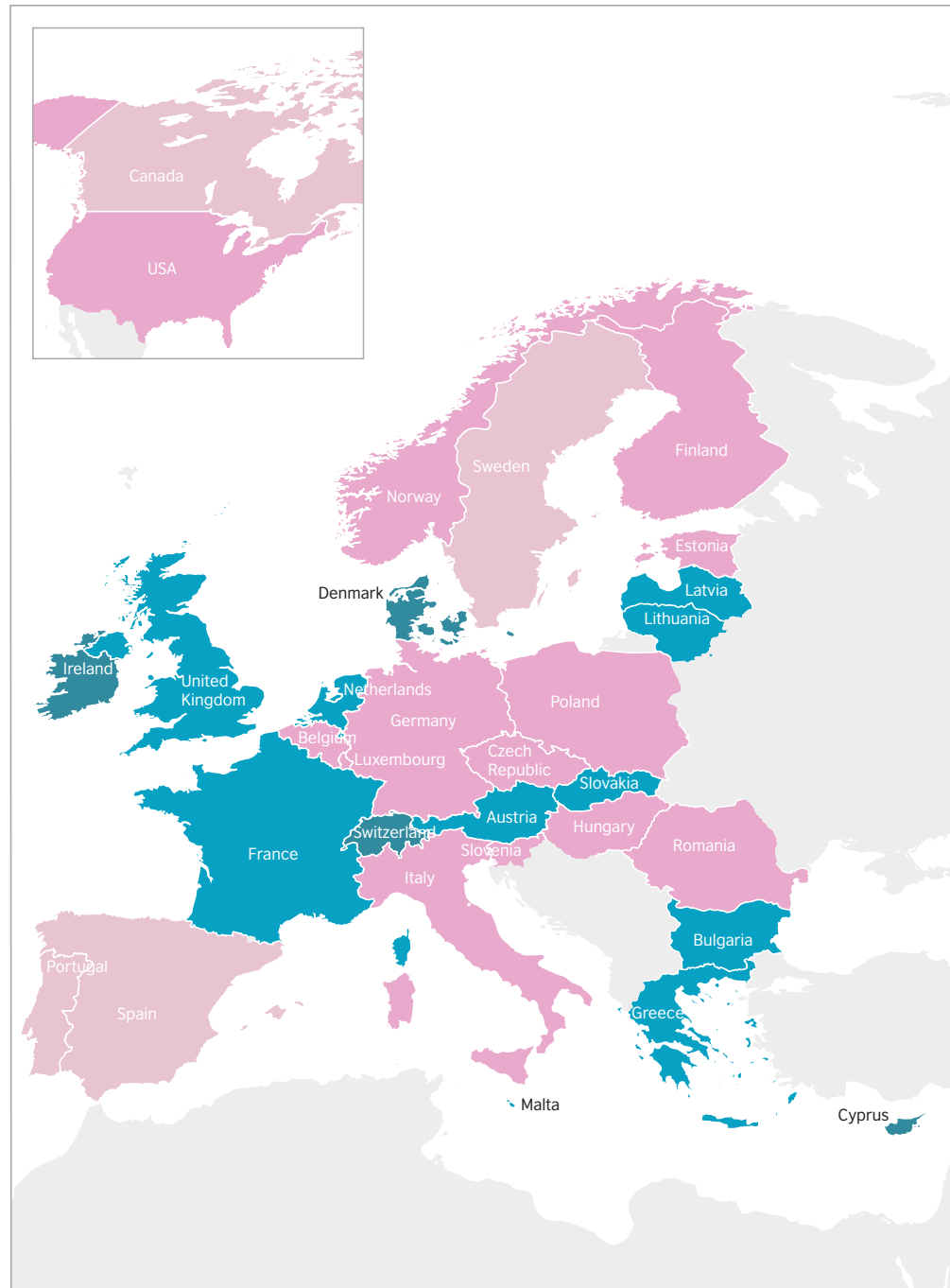
manželky žadatelů. Rodiny většinou mají jistotu povolení k pobytu a rovná práva, ale než získají samostatná povolení k pobytu, musí překonat dlouhé čekací doby a splnit náročné podmínky. Jistota života v rodině je výchozím bodem integrace v severní Americe, severských zemích, severozápadní Evropě a nových cílových zemích pracovních migrantů, přičemž definice rodiny a podmínky sloučení jsou inkluzivnější v Kanadě více než v USA; ve Švédsku a Finsku více než v Norsku, a ve Španělsku a Portugalsku více než v Itálii. Příznivé podmínky ukotvené v legislativách střední Evropy se ale používají v procedurách, které ponechávají mnohé na uvážení úředníků.

Změny a trendy

Od roku 2007 se toho pro rodiny ze zemí mimo EU, které se chtějí sloučit v Evropě, mnoho nezměnilo a jejich budoucnost je stále nejistá. Používané postupy jsou příznivější v pěti zemích a naopak nevhodnější v jedenácti z nich. Zkoumané země (v poslední době např. Řecko, Lucembursko a Španělsko) nyní poskytují žadatelům základní práva a jistotu pobytu především ve snaze dostat evropskému právu. Protože jde o minimální standardy, jen málo zemí z nich ustupuje, ale na druhé straně ani nejdou dál, než je nutné. Ti, kdo rozhodují, se málokdy shodnou na podmínkách pro sloučení rodin. Země s příznivějšími politikami (Belgie, Portugalsko, Švédsko) se snaží nastavit požadavky na výšku příjmu či ubytování podle toho, co společnost očekává od všech obyvatel. Zavedené přistěhovalecké země ale vykazují rostoucí tendenci vyžadovat od přistěhovalců splnění podmínek, které by mnoho jejich vlastních občanů splnit nemohlo: delší dobu trvání manželství (Velká Británie), vyšší příjmy (Rakousko), více testů (Nizozemsko) i pro manžele/manželky v zahraničí (Nizozemsko, Německo, Francie, Dánsko) – to vše při vysokých poplatcích a minimální podpoře. Podmínky, které znesnadňují sloučení rodiny a nejsou nakloněny integraci, jsou podle evropského práva potenciálně neoprávněné (2003/86/EC). Přistěhovalci se s důkazy začali obracet na soudy v jednotlivých zemích a Evropský soudní dvůr (př. nizozemský případ Chakroun).

Umístění	Země	MIPEX%	
		III	II
1	Portugalsko	91 ▲ (89)	
2	Kanada	89 ■ (89)	
3	Španělsko	85 ▲ (76)	
4	Švédsko	84 ▼ (89)	
5	Slovinsko	75 ■ (75)	
6	Itálie	74 ▼ (78)	
7	Finsko	70 ■ (70)	
8	Belgie	68 ▼ (70)	
	Norsko	68 ▼ (72)	
10	Lucembursko	67 ▲ (53)	
	Polsko	67 ■ (67)	
	USA	67 ■	
13	Česká republika	66 ■ (66)	
14	Estonsko	65 ■ (65)	
	Rumunsko	65 ■	
16	Maďarsko	61 ▲ (56)	
17	Německo	60 ▼ (62)	
	<i>Průměr EU</i>	60 ■	
18	Litva	59 ■ (59)	
19	Nizozemsko	58 ▼ (59)	
20	Spojené království	54 ▼ (56)	
21	Slovensko	53 ■ (53)	
22	Francie	52 ▼ (53)	
23	Bulharsko	51 ■	
24	Řecko	49 ▲ (47)	
25	Malta	48 ▼ (50)	
26	Lotyšsko	46 ■ (46)	
27	Rakousko	41 ▼ (43)	
28	Švýcarsko	40 ■ (40)	
29	Kypr	39 ■ (39)	
30	Dánsko	37 ■ (37)	
31	Irsko	34 ▼ (36)	

VZDĚLÁNÍ

WWW.MIPEX.EU/EDUCATION

Nejlepší scénář

Toto je složenina národních politik vyskytujících se ke květnu 2010 přinejmenším v jedné ze 31 zkoumaných zemí.

Každé dítě žijící v dané zemi může projít celým vzdělávacím systémem od školky až po univerzitu a dosáhnout co nejlepších výsledků v rámci svých možností. Taková dívka se může opřít o stejná všeobecná pravidla jako její spolužáci se stejným společensko-ekonomickým původem. Pokud má jiné potřeby, protože ona či její rodina se do země přistěhovali, dostane další podporu. Její učitelé jsou vyškoleni, aby takové potřeby rozpoznali a reflektovali ve svých očekáváních. Dívka má nárok na přídatné kurzy a výuku, aby udržela krok se spolužáky a zvládla jejich jazyk. Rodiče hrají aktivní roli v jejím vzdělání, protože škola je po celou dobu aktivně zapojuje. Dívka i její rodiče pro školu představují novou příležitost. Všichni žáci se mohou přihlásit do hodin o jazyku a kultuře dívčiny rodiny. Její škola ve svých osnovách, učebnicích, rozvrhu a v tom, koho zaměstnává, uplatňuje mezikulturní přístup. Dívka a sní i všichni žáci a zaměstnanci školy se učí žít a vzdělávat se v různorodé společnosti.

Nejhorší scénář

Toto je složenina národních politik vyskytujících se ke květnu 2010 přinejmenším v jedné ze 31 zkoumaných zemí.

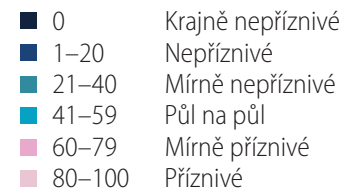
Škola nefunguje jako motor pro integraci přistěhovaleckých žáků. Mnoho dětí žijících v zemi dokonce nemá právo na plnohodnotné vzdělání. Jen několik škol a nahodilých projektů se věnuje integraci. S přistěhovaleckým žákem se většinu času zachází jako se všemi ostatními dětmi stejného věku. Co je horší, učitelé v něm mohou spatřovat problém. Nemají možnost oslovit rodiče takového žáka, kteří mluví jiným jazykem a pocházejí z jiného prostředí. Chlapec se nikdy pořádně nenaučí jazyk své rodiny a hostitelské společnosti, protože jazyková podpora neexistuje nebo je nedostatečná. Spolu s ostatními přistěhovaleckými žáky skončí v horších školách. Učitelský sbor a ostatní školní zaměstnanci nejsou různorodou skupinou a ve své škole neumějí s rozdílností zacházet. Žáci školy se nenaučí respektovat lidi různého původu a spolupracovat s nimi.

Průměr

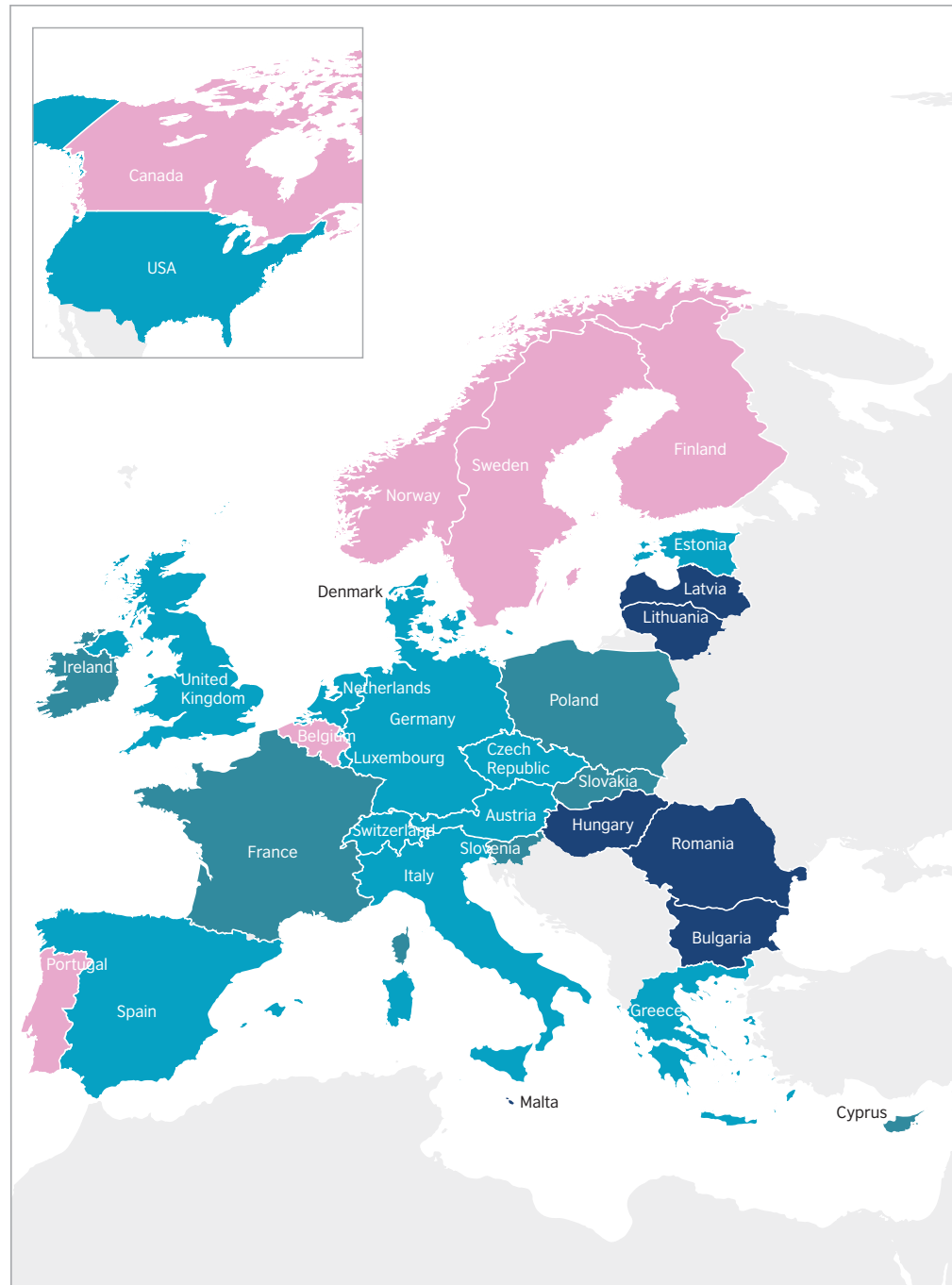
Nově hodnocená oblast vzdělání se zdá být zásadní slabinou integračních politik většiny zemí. Jen několik školských systémů profesionálně posuzuje, co se nově příchozí děti naučily v zahraničí. Většina dětí má alespoň nesporné právo docházet do mateřské školy a absolvovat povinnou školní docházku. Dosáhnou také na obecná opatření na podporu znevýhodněných žáků. Dostává se jim stejně (málo) výhod jako ostatním žákům stejného sociálního původu.

Přistěhovalečtí žáci se ve škole potýkají s jinými problémy než jejich vrstevníci. Je na úvaze škol, jestli se budou věnovat zvláštním potřebám těchto žáků, jejich učitelů a rodičů a sledovat výsledky. Bez jasně formulovaných požadavků či nároků se žákům v různých částech země po dobu trvání jejich vzdělávání nedostává podpory, kterou potřebují, a to především v komunitách s mnoha přistěhovalci a omezenými prostředky. Přistěhovalci mají nárok na podporu při výuce jazyka, ale tato výuka často nemá úroveň běžnou pro zbytek osnov. Málokterá země zavedla system diverzifikace škol a učitelských sborů; většina škol proto přichází o možnosti, které nabízí různorodá školní populace.

Jen několik evropských vzdělávacích systémů se přizpůsobilo realitě přistěhovalectví. Nejdále pokročila severní Amerika, severské země a země Beneluxu. Spojené království vede mezi hlavními přistěhovaleckými zeměmi Evropy. Portugalsko je první mezi novými přistěhovaleckými zeměmi, Česká republika ve střední Evropě a Estonsko mezi baltskými zeměmi. Ostatní země se nedostaly přes 50%, výsledky některých z nich jsou dokonce krajně nepříznivé (Francie, Irsko, Lotyšsko, Litva, Bulharsko a Maďarsko).

Umístění	Země	MIPEX% III
1	Švédsko	77
2	Kanada	71
3	Belgie	66
4	Finsko	63
	Norsko	63
	Portugalsko	63
7	Spojené království	58
8	USA	55
9	Lucembursko	52
10	Dánsko	51
	Nizozemsko	51
12	Estonsko	50
13	Španělsko	48
14	Švýcarsko	45
15	Rakousko	44
	Česká republika	44
17	Německo	43
18	Řecko	42
19	Itálie	41
	<i>Průměr EU</i>	39
20	Kypr	33
21	Francie	29
	Polsko	29
23	Irsko	25
24	Slovensko	24
	Slovinsko	24
26	Rumunsko	20
27	Lotyšsko	17
	Litva	17
29	Malta	16
30	Bulharsko	15
31	Maďarsko	12

ÚČAST NA POLITICKÉM DĚNÍ

WWW.MIPEX.EU/POLITICAL-PARTICIPATION

Nejlepší scénář

Toto je složenina národních politik vyskytujících se ke květnu 2010 přinejmenším v jedné ze 31 zkoumaných zemí.

Ve státech, které nabízejí politické příležitosti, se mohou všichni obyvatelé podílet na demokratickém životě. Nově příchozím se dostává stejných občanských svobod jako občanům. Přistěhovalec může po omezeném počtu let legálního pobytu volit a kandidovat v místních volbách a těžit ze základních politických svobod jako občané země. Může rovněž volit v regionálních volbách. Může být zvolena a dokonce i vést silný a nezávislý přistěhovalecký poradní orgán s místní, regionální či celostátní působností. Stát ji informuje o jejích politických právech a podporuje vznik přistěhovalecké občanské společnosti.

Nejhorší scénář

Toto je složenina národních politik vyskytujících se ke květnu 2010 přinejmenším v jedné ze 31 zkoumaných zemí.

Přistěhovec nemůže přispívat k politickým rozhodnutím, která nejvíce ovlivňují jeho život ve městě, kraji a zemi, kde žije. Stát omezuje jeho základní občanská práva. Nemůže založit politické sdružení, stát se členem politické strany či pracovat jako novinář. Pouze občané (a v členských státech EU jen občané EU) mají možnost volit. Přistěhovec žije ve městě, jehož vedení na přistěhovatele nebere ohledy. Stát nezavádí žádné politiky, které by ho povzbuzovaly k účasti na demokratickém životě. Sdružení reprezentující jeho zájmy se nemohou opřít o státní finanční podporu.

Průměr

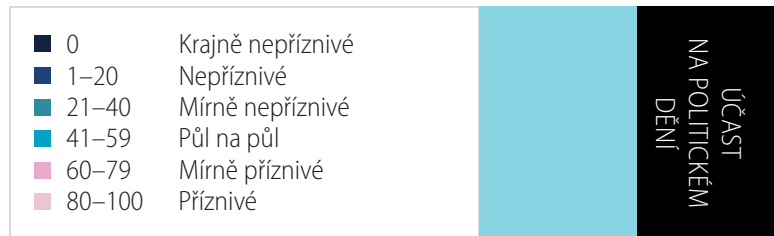
Většina přistěhovalců má jen málo příležitostí přispět k politikám, které ovlivňují jejich každodenní život, a pomáhat je tak zlepšit. Jedenáct zemí především ve střední Evropě stále používá zákony, které přistěhovalcům upírají základní politické svobody. Občané zemí mimo EU mohou v Evropě kandidovat do městského zastupitelstva ve třinácti hodnocených zemích, volit v místních volbách v devatenácti z nich, v krajských volbách v sedmi zemích a v celostátních volbách ve dvou (Portugalsko, Spojené království). Poradenské orgány existují na místní úrovni v patnácti zemích a na celostátní v jedenácti z nich. Přistěhovalcům poskytují jen polovičaté příležitosti ke zlepšování politik. Přibližně polovina zemí financuje politické aktivity přistěhovalců, zatímco třetina je o politických právech informuje.

Zpřístupnění politických a občanských práv je znakem sebevědomé přistěhovalecké země. Zavedené přistěhovalecké země se v tomto s novými výrazně rozcházejí. Přistěhovanci ve střední Evropě, baltských státech, na Kypru a Maltě nemají téměř žádná z těchto práv. Jen Irsko a Portugalsko zpřístupnilo přistěhovalcům tolik politických příležitostí jako vedoucí země na severu a severozápadě Evropy. Zavedené přistěhovalecké země s méně příznivými systémy (především co se týká volebního práva) potřebují ústavní změny (Rakousko, Německo, Itálie, Španělsko) či větší politickou vůli (Kanada, Francie, Spojené království, USA).

Změny a trendy

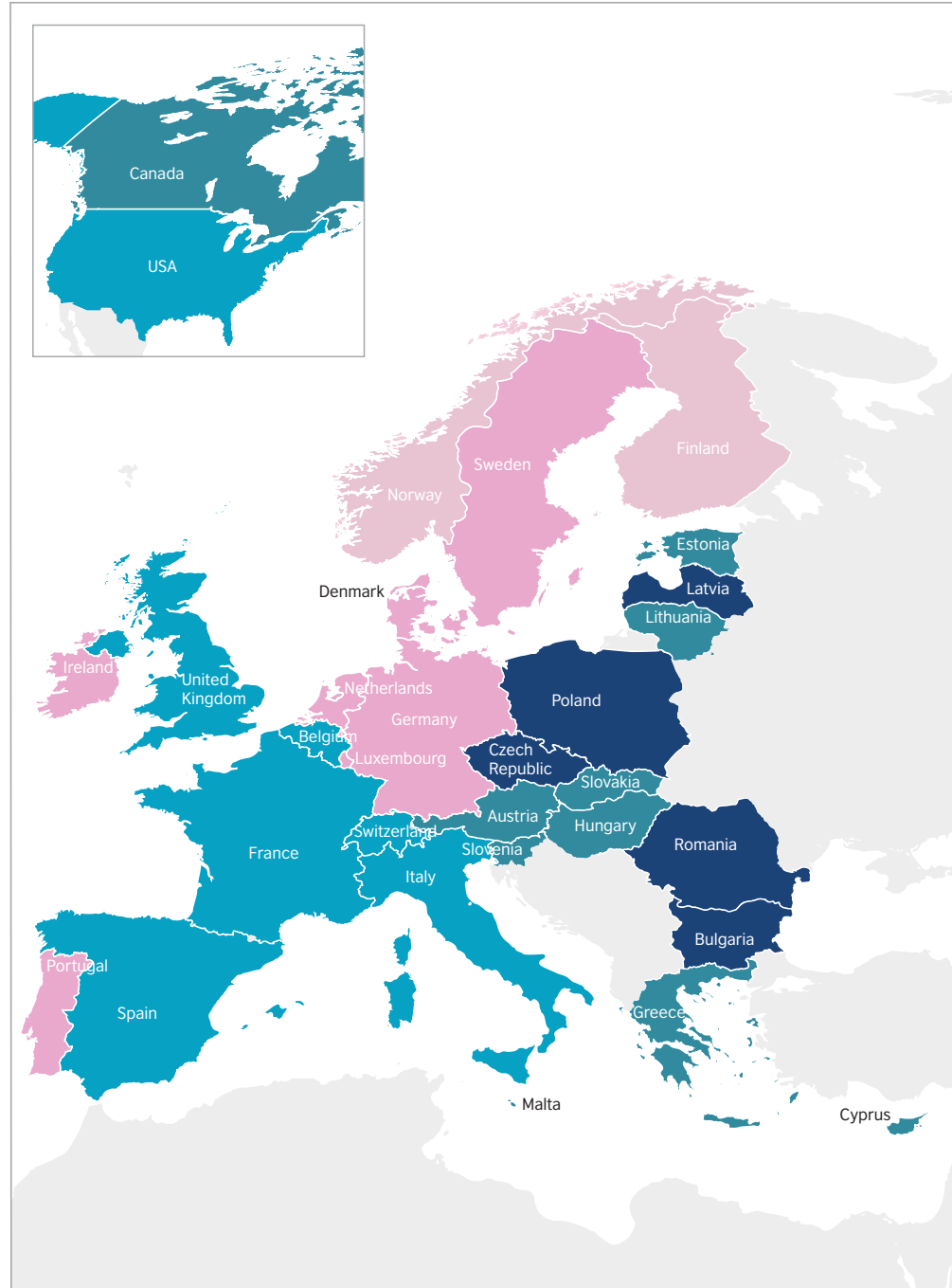
Politické příležitosti přistěhovalců se valně nezlepšují. Jedinou zemí, která učinila významný krok kupředu, bylo Řecko (+15) se svou reformou zákona o občanství. Zpřístupnilo tak přistěhovalcům mnoho místních politických příležitostí. Tento příklad ilustruje zjištění MIPEX, že poradní orgány nemohou být náhradkou volebních práv. V zemích, které rozšířily volební právo, také častěji vznikají silné poradní orgány.

Účast na politickém dění se stává součástí integračních strategií. Poradní orgány a volební práva poprvé vznikly v 70. letech 20. století a po celé Evropě a stále více i v severní Americe se o nich pravidelně diskutuje. Za zlepšením skóre MIPEX není přímá souvislost s evropským právem či Konvencí Rady Evropy č. 144. Národní a evropské soudní dvory pomáhají přistěhovalcům získat základní občanská práva (Rakousko, Španělsko). Nové přistěhovalecké země se znovu zabývají jak poradenskými orgány (Francie, Irsko, Itálie, Španělsko, Portugalsko), tak volebním právem (Česká republika, Estonsko, Litva, Slovinsko, Lucembursko, Slovensko, Belgie, Řecko). Výsledky studie MIPEX naznačují, že poradenské orgány v hodnocených zemích vznikají (Lucembursko, Portugalsko, Švýcarsko CH) a zanikají (Belgie, Dánsko) většinou podle toho, nakolik jsou vlády ochotny naslouchat. Volební právo je tu už navždy: je těžké je získat, ale ještě těžší je zrušit.

ÚČAST
NA POLITICKÉM
DĚNÍ

Umístění	Země	MIPEX%	
		III	II
1	Norsko	94	■ (94)
2	Finsko	87	■ (87)
3	Irsko	79	■ (79)
	Nizozemsko	79	■ (79)
5	Lucembursko	78	▲ (76)
6	Švédsko	75	■ (75)
7	Portugalsko	70	▲ (69)
8	Německo	64	■ (64)
9	Dánsko	62	▼ (66)
10	Belgie	59	▼ (61)
	Švýcarsko	59	▲ (58)
12	Španělsko	56	■ (56)
13	Spojené království	53	■ (53)
14	Itálie	50	■ (50)
15	USA	45	■
16	Francie	44	■ (44)
	<i>Průměr EU</i>	44	■
17	Řecko	40	▲ (25)
18	Kanada	38	■ (38)
19	Rakousko	33	■ (33)
	Maďarsko	33	■ (33)
21	Estonsko	28	■ (28)
	Slovinsko	28	■ (28)
23	Kypr	25	■ (25)
	Litva	25	■ (25)
	Malta	25	■ (25)
26	Slovensko	21	■ (21)
27	Lotyšsko	18	■ (18)
28	Bulharsko	17	■
29	Česká republika	13	■ (13)
	Polsko	13	■ (13)
31	Rumunsko	8	■

TRVALÝ POBYT

WWW.MIPEX.EU/LONG-TERM-RESIDENCE

Nejlepší scénář

Toto je složenina národních politik vyskytujících se ke květnu 2010 přinejmenším v jedné ze 31 zkoumaných zemí.

V určitém okamžiku všichni legální přistěhovalci získávají právo se rozhodnout, jestli se v zemi chtějí usadit natrvalo. Procedura je pro žadatele zdarma a netrvá dlouho, protože jedinou otázkou, kterou zbývá prověřit, je možnost podvodu nebo reálné bezpečnostní riziko. Přistěhovalkyně se může odvolat proti zamítnutí žádosti nebo odebrání povolení k trvalému pobytu. Pokud uspěje, její statut je jistý a zachází se s ní stejně jako s občany země. Má stejná práva a povinnosti ve většině oblastí života.

Nejhorší scénář

Toto je složenina národních politik vyskytujících se ke květnu 2010 přinejmenším v jedné ze 31 zkoumaných zemí.

Jako cizinec bude mít přistěhovalec vždy jakýsi „trvale dočasný“ právní statut bez rovné příležitosti se integrovat. Mnoho typů povolení k pobytu pro legální přistěhovalce jim znemožňuje se ucházet o trvalý pobyt, přestože jinak splňují kritéria a požadavky pro tento typ pobytu. Uchazeč musí překonat složité požadavky na výši příjmu a zaměstnání. Nemůže se ani pokusit o náročné a nákladné jazykové a integrační testy, protože nemá přístup k bezplatným kurzům a studijním materiálům. Jestliže nakonec uspěje, jeho statut zůstává nejasný. Do své domovské země se může vrátit pouze na omezeně krátkou dobu, což maří jeho plány na další rozvoj a rodinný život.

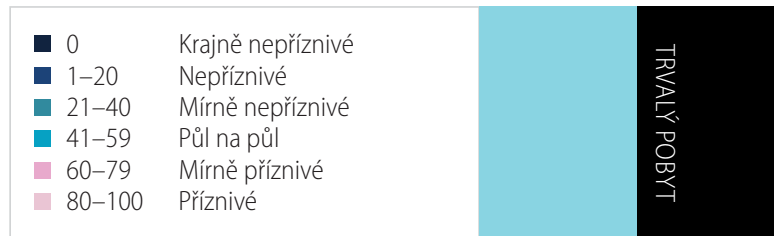
Průměr

Spolu se slučováním rodin je trvalý pobyt relativně silnou stránkou integračních politik hodnocených zemí. Tito obyvatelé mohou pracovat, studovat, jít do penze a žít v zemi stejně jako její občané. Přistěhovalci musí splnit množství různých více či méně svazujících požadavků a podmínek způsobilosti. Držitelé několika typů povolení k pobytu se nemohou ucházet o trvalý pobyt, přestože v zemi žijí pět a více let. Podmínky pro udělení státního občanství se stále častěji uplatňují i při žádostech o trvalý pobyt. Podmínky pro trvalý pobyt ovšem více posilují snahu žadatelů uspět. Zaměřují se na základní jazykovou znalost, o něco více berou v potaz schopnosti a možná postižení jedince a je zde i možnost podpory v podobě kurzu. Země si ponechávají právo odmítnout či odebrat povolení k trvalému pobytu, ale musí posoudit osobní situaci přistěhovalce a proti rozhodnutí se lze odvolat.

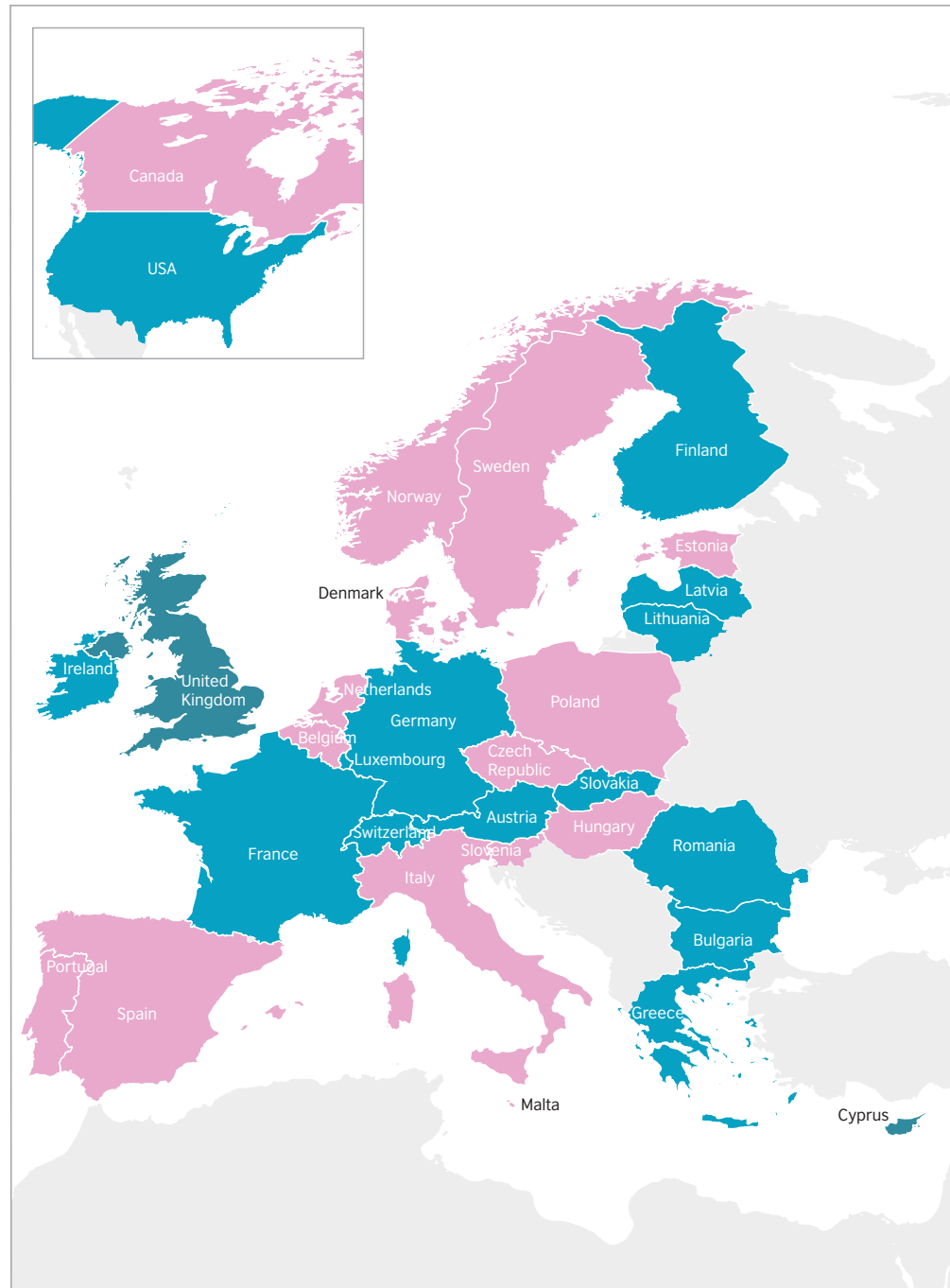
Většina obyvatel dosáhne v západní Evropě a severských zemích na jistý statut a rovná práva. To samé platí pro Kanadu, ale pro USA už ne. Nově příchozí mají největší problémy s plněním požadavků a podmínek způsobilosti ve Spojeném království, Švýcarsku, Německu, Francii a Rakousku. Ačkoli na Kypru a v Řecku jsou podmínky také složité, ve většině nových přistěhovalceckých zemí tomu tak není, i když úřední postupy jsou stále ponechány na uvážení úředníků.

Změny a trendy

Potenciální držitelé povolení k trvalému pobytu se v roce 2010 setkávají v podstatě se stejnými výhodami a překážkami jako v roce 2007. Téměř nic se nezměnilo tam, kde jsou zavedeny minimální standardy EU. Země, které jim musí dostát, se posunuly kupředu (Belgie +15, Portugalsko +14, Španělsko +6), zatímco ty, které tuto povinnost nemají, povážlivě zaostaly (Spojené království -43). Většina zemí zaměřuje změny politik na nové náročné požadavky, o nichž se v Evropě diskutuje. V roce 1999 bylo Německo jediným členským státem EU, který zavedl jazykové požadavky. Nyní se trendy v jazykových a integračních podmínkách šíří z tradičních evropských přistěhovalceckých zemí (Dánsko, Německo, Spojené království) do nových zemí na jihu a východě, kam přicházejí pracovní migranti (Kypr, Česká republika, Itálie, Portugalsko). Další změny jsou méně směrodatné: Rakousko, Dánsko, Portugalsko a Španělsko se snaží přitáhnout mezinárodní studenty – na rozdíl od Lucemburska a Spojeného království. Zatímco Španělsko a Portugalsko nabízejí obyvatelům s trvalým pobytem lepší ochranu před deportací, jiné země hledají nové důvody k zamítnutí a odebrání povolení, například v podobě bodového systému (Spojené království, Dánsko, Itálie), nejasných bezpečnostních důvodů (Estonsko), a dvojího trestu (Spojené království).

Umístění	Země	MIPEX%	
		III	II
1	Belgie	79 ▲	(64)
2	Španělsko	78 ▲	(72)
	Švédsko	78 ■	(78)
4	Portugalsko	69 ▲	(55)
	Slovinsko	69 ■	(69)
6	Nizozemsko	68 ■	(68)
7	Estonsko	67 ▼	(68)
8	Dánsko	66 ▲	(64)
	Itálie	66 ▼	(69)
10	Česká republika	65 ■	(65)
	Polsko	65 ■	(65)
12	Malta	64 ■	(64)
13	Kanada	63 ▲	(60)
14	Norsko	61 ■	(61)
15	Maďarsko	60 ▲	(54)
16	Lotyšsko	59 ▲	(51)
	<i>Průměr EU</i>	59 ■	
17	Rakousko	58 ▲	(54)
	Finsko	58 ■	(58)
19	Bulharsko	57 ■	
	Litva	57 ■	(57)
21	Řecko	56 ■	(56)
	Lucembursko	56 ▼	(57)
23	Rumunsko	54 ■	
24	Německo	50 ■	(50)
	Slovensko	50 ■	(50)
	USA	50 ■	
27	Francie	46 ■	(46)
28	Irsko	43 ■	(43)
29	Švýcarsko	41 ■	(41)
30	Kypr	37 ▼	(41)
31	Spojené království	31 ▼	(74)

PŘÍSTUP KE STÁTNÍMU OBČANSTVÍ

WWW.MIPEX.EU/ACCESS-TO-NATIONALITY

Nejlepší scénář

Toto je složenina národních politik vyskytujících se ke květnu 2010 přinejmenším v jedné ze 31 zkoumaných zemí.

Všem usedlíkům, kteří spojují svou budoucnost s danou zemí, se dostává plné podpory v jejich úsilí o získání občanství a rovnoprávné zapojení do veřejného života. Všichni občané mohou mít dvojí občanství. Dítě, které se v zemi narodí přistěhovaleckým rodičům, se narozením stává občanem země (jus soli) stejně jako všechny ostatní děti. Žena, která se narodila v zahraničí, si po třech letech pobytu vytvořila k zemi vztah. Má nárok na občanství, pokud splní právní podmínky, jako například v současnosti čistý trestní rejstřík. Požadavek základního jazykového testu a občanského kurzu jí pomáhá uspět. K dispozici má bezplatné, flexibilní a profesionální kurzy a testy. Jako nové občance se jí dostává stejné občanské ochrany jako jejím spoluobčanům.

Nejhorší scénář

Toto je složenina národních politik vyskytujících se ke květnu 2010 přinejmenším v jedné ze 31 zkoumaných zemí.

Státy, které se snaží přistěhovalce odradit od snahy získat občanství, vytvářejí dlouhodobý demokratický, společenský a ekonomický deficit. S dětmi a vnoučaty přistěhovalců se stále zachází jako s cizinci. Přistěhovalce není způsobilý žádat o občanství, pokud v zemi předtím nežil dvanáct let. Noví občané nemohou mít dvojí občanství, přestože jiným občanům je to umožněno. Splnit další podmínky je pro mnoho usedlíků – a dokonce i občanů – příliš obtížné (např. výše příjmu, poplatky čítající až 1,500 EUR). Žadatel musí složit náročné, nejasně hodnocené a nákladné jazykové a integrační testy. Úřední postup je ponechán zcela na uvážení úředníka, nemá totiž zákonný rámec. Nový občan může o své občanství kdykoli přijít a může dokonce zůstat bez státní příslušnosti.

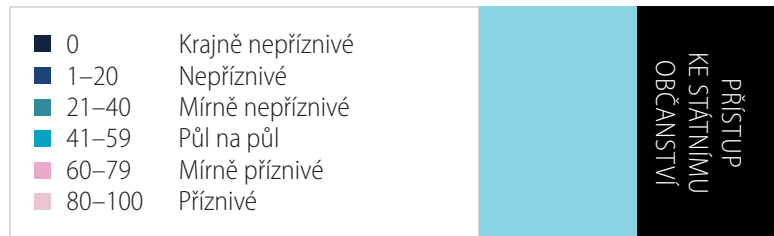
Průměr

Dvojí občanství a jus soli se v přistěhovaleckých zemích stávají normou. Úřední postupy z větší části stále odrazují či vylučují mnohé žadatele. Přistěhovalci v Evropě v průměru čekají sedm let, než se mohou o občanství ucházet. Polovina zemí podmiňuje občanství výší příjmu a úhradou vysokých poplatků. Od žadatelů se vyžaduje, aby znali jazyk země – často na vysoké či nejasné úrovni. Příprava na test je zřídka jevem. Proti rozhodnutím ponechaným na uvážení úředníků se žadatelé mohou alespoň odvolat a získat tak částečnou ochranu proti odebrání občanství a existenci bez státní příslušnosti.

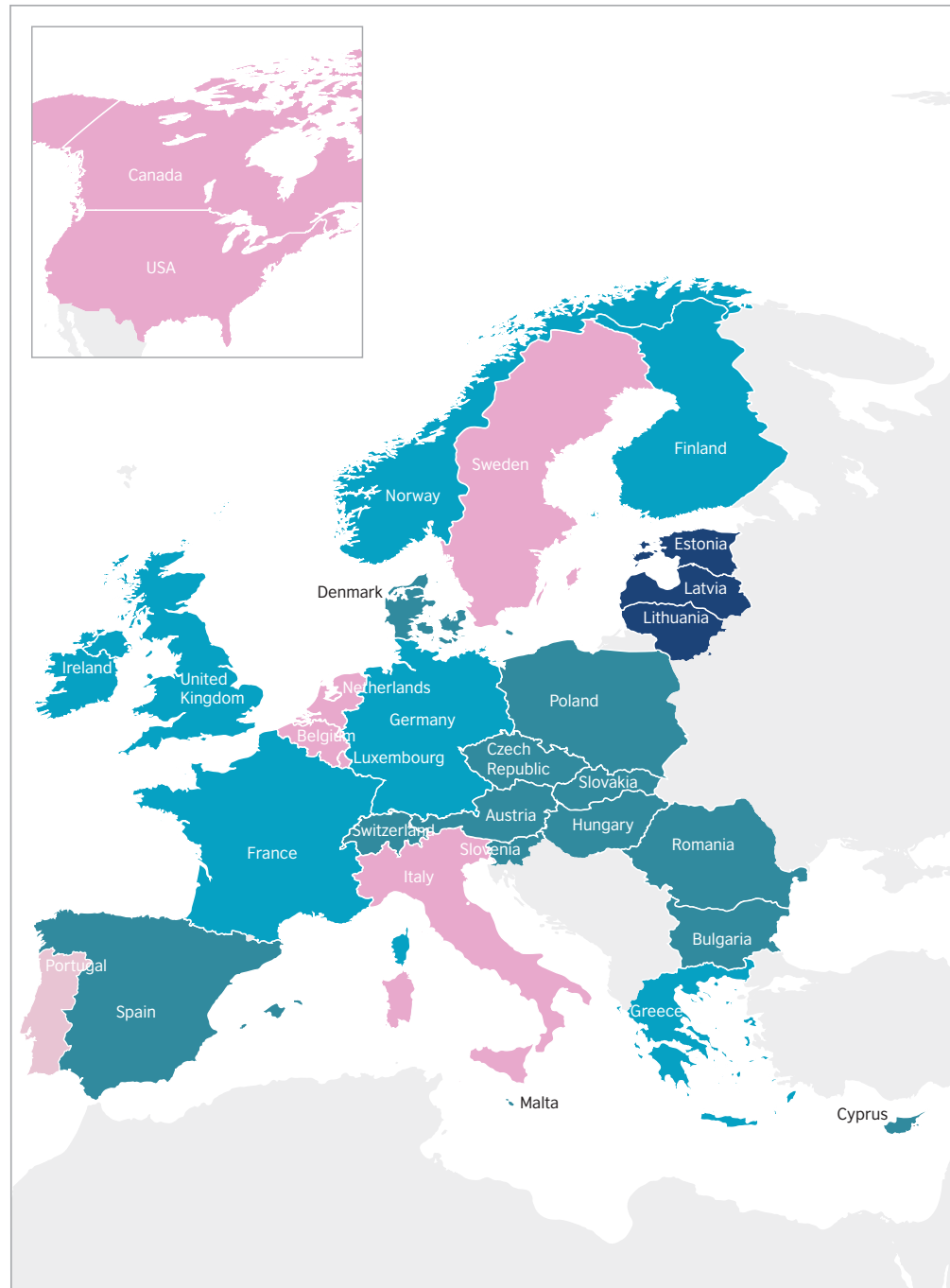
Tradiční země používající princip jus soli (Kanada, USA, Irsko, Spojené království, Francie) a nedávno reformované země (Belgie, Německo, Řecko, Lucembursko, Španělsko, Portugalsko) svým zahraničním obyvatelům umožňují o něco snazší cestu k občanství. V mnoha nových přistěhovaleckých zemích (baltských zemích, střední Evropě, Rakousku, na Kypru a Maltě, v Dánsku a Norsku) politiky státní příslušnosti společenské integraci tolik nepomáhají.

Změny a trendy

Nové zákony o státním občanství značně zlepšily podmínky pro integraci v Řecku (+39) a Lucembursku (+32) a naopak je poněkud zhoršily ve Spojeném království (-16) a na Slovensku (-12). Jinak se pro budoucí občany nic moc nezměnilo. Některé testy jsou nyní profesionálnější (Německo) a existují podporované kurzy (Německo, Estonsko a Nizozemsko). Poplatky výrazně vzrostly v Irsku, Itálii, Spojeném království a USA. Zainteresované strany se stále nedohodly na tom, jestli požadavky a podmínky pro získání nároku na trvalý pobyt a bezpečnostní hlediska v praxi integraci posilují či naopak podkopávají. Narůstající požadavky (včetně počtu let strávených na území státu) státy vidí jako překážku a záporné ukazatele integrace (Řecko, dříve Portugalsko a Belgie), nebo naopak jako pobídnutí (Lucembursko, Slovensko, Spojené království). Nepříliš početní noví občané se mohou opřít o nově zavedenou ochranu proti rozhodnutím ponechaným na vůli úředníků i proti odebrání občanství a existenci bez státní příslušnosti (Německo, Řecko, Maďarsko, Lucembursko). Nová bezpečnostní hlediska uplatňovaná na Slovensku a ve Spojeném království (2007) a podobné návrhy v Belgii, Francii, Nizozemsku a USA však spojují nové občany s otázkami bezpečnosti. Diskutuje se o tom, zda odebrání občanství cizinců nějak přispěje k bezpečnosti a integraci společnosti.

Umístění	Země	MIPEX%	
		III	II
1	Portugalsko	82	■ (82)
2	Švédsko	79	■ (79)
3	Kanada	74	■ (74)
4	Belgie	69	■ (69)
5	Lucembursko	66	▲ (34)
	Nizozemsko	66	▲ (65)
7	Itálie	63	▼ (65)
8	USA	61	■
9	Francie	59	■ (59)
	Německo	59	▲ (52)
	Spojené království	59	▼ (75)
12	Irsko	58	▼ (60)
13	Finsko	57	▲ (54)
	Řecko	57	▲ (18)
	<i>Průměr EU</i>	44	■
15	Norsko	41	■ (41)
16	Španělsko	39	■ (39)
17	Švýcarsko	36	■ (36)
18	Polsko	35	■ (35)
19	Česká republika	33	■ (33)
	Dánsko	33	■ (33)
	Slovinsko	33	■ (33)
22	Kypr	32	■ (32)
23	Maďarsko	31	▲ (28)
24	Rumunsko	29	■
25	Slovensko	27	▼ (39)
26	Malta	26	■ (26)
27	Bulharsko	24	■
28	Rakousko	22	■ (22)
29	Litva	20	■ (20)
30	Estonsko	16	▲ (15)
31	Lotyšsko	15	▼ (16)

OCHRANA PROTI DISKRIMINACI

WWW.MIPEX.EU/ANTI-DISCRIMINATION

Nejlepší scénář

Toto je složenina národních politik vyskytujících se ke květnu 2010 přinejmenším v jedné ze 31 zkoumaných zemí.

Všichni obyvatelé bez rozdílu původu mohou bojovat proti diskriminaci a využívat rovných příležitostí. Kdokoli ve státě se může bránit proti všem formám diskriminace, rasovému profilování a podněcování k nenávisti. Diskriminační přístup je ve všech oblastech veřejného života protizákonný – od zaměstnání po vzdělání, veřejné prostory, bydlení a sociální ochranu. Oběť má šanci dosáhnout spravedlnosti, protože zákony jsou správně prosazovány a používány. Nezávislé orgány prosazující rovná práva a nevládní organizace oběti pomáhají s procedurálními postupy. Soudy využívají řadu sankcí k prevenci a zrazování před diskriminací a trestají ji. Stát na sebe bere pozitivní povinnosti a skutečně jedná a tím podporuje další instituce v otevřenosti. Organizace přidělují pracovní místo či kontrakt nejvhodnější osobě, přičemž se snaží o lepší zastoupení populace, které slouží.

Nejhorší scénář

Toto je složenina národních politik vyskytujících se ke květnu 2010 přinejmenším v jedné ze 31 zkoumaných zemí.

Lidé mají prostor upírat někomu příležitosti jen kvůli jeho rase, náboženskému vyznání a národnosti. Oběť musí svůj případ vzít k soudu bez právnické pomoci, tlumočnicků nebo podpory nevládní organizace. Tíha dokazování diskriminace je po celou dobu na oběti. Pokud přistěhovalce neodradí zdlouhavá procedura, pak jej odradí fakt, že postih je čistě symbolický. Nevidí kolem žádnou vládní aktivitu prosazující rovnost. Slabé orgány pro rovná práva, které zakládá a kontroluje stát, mu nemohou pomoci.

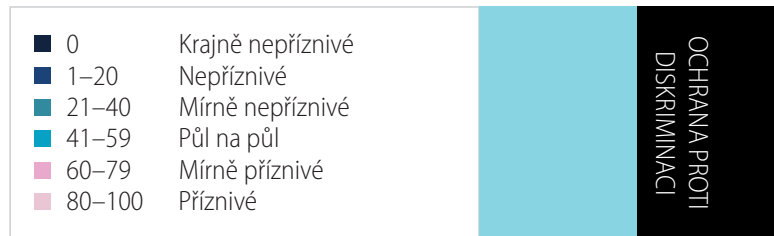
Průměr

Evropa a severní Amerika dosahují v ochraně proti diskriminaci lepších výsledků než v ostatních oblastech integrační politiky. Činitelé ve většině oblastí života nesmí nikoho diskriminovat na základě rasy, národnosti či náboženského vyznání. V případě diskriminace na základě státní příslušnosti či diskriminace hned v několika ohledech najednou má oběť malou – či nulovou – šanci. Oběť domáhající se spravedlnosti se zpravidla může opřít o ochranu proti diskriminaci, pomoc při dokazování, finanční podporu a tlumočnický. Nevládní organizace angažující se za rovné zacházení by měly mít silnější legální zázemí, aby mohly lépe zastupovat oběti, podávat skupinové žaloby a využívat situační testy. Hlavní slabinou jsou politiky rovnoprávného postavení. Státy nejsou schopny zaručit, že jejich zaměstnanci

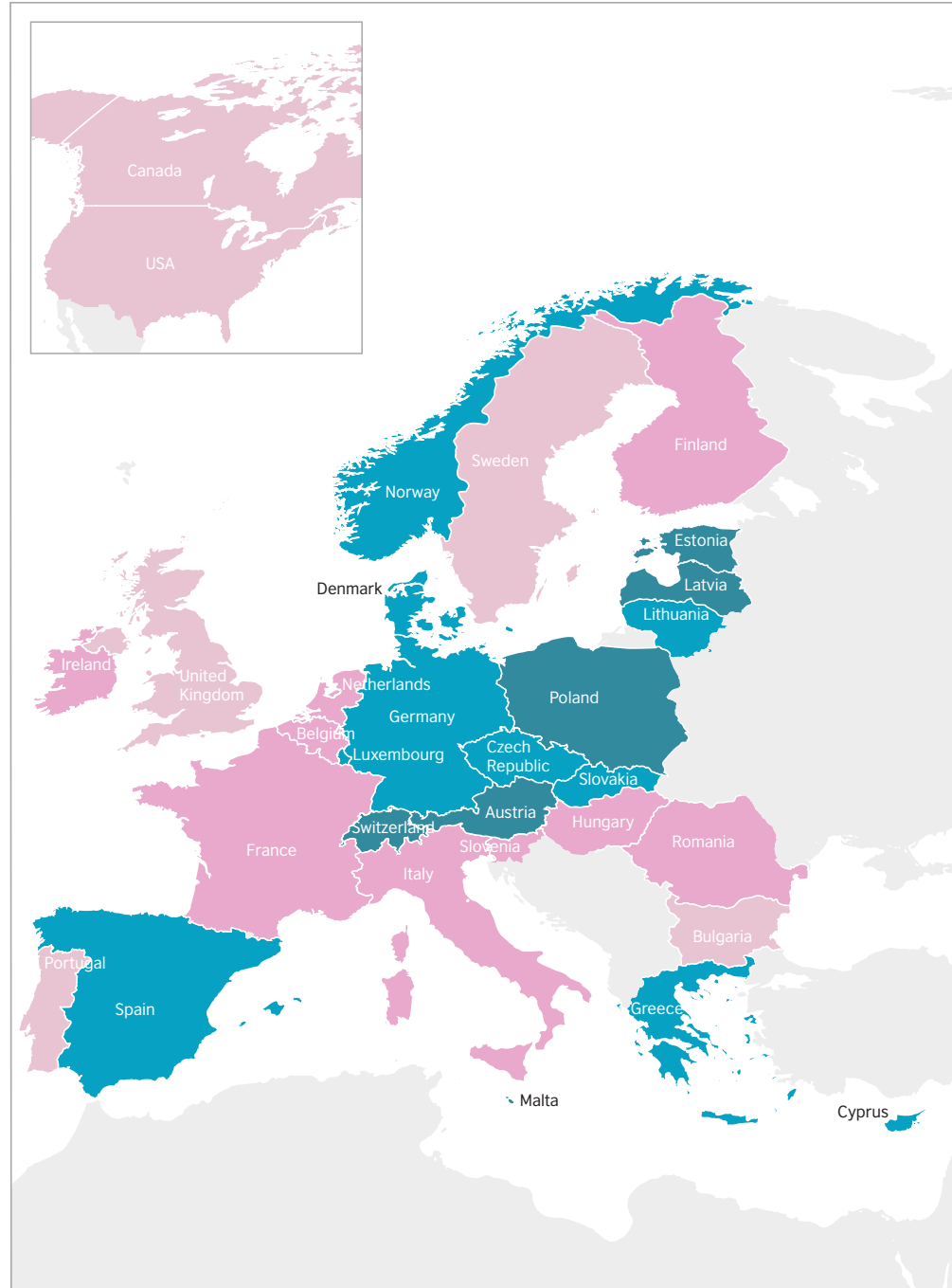
a poskytovatelé služeb ve své každodenní práci budou usilovat o rovné zacházení. Jen několik málo orgánů pro rovné příležitosti má plnohodnotné právní postavení a nezávislost, které potřebují, aby mohly účinně pomáhat obětem. Oběti diskriminace jsou nejlépe chráněny v severní Americe a z evropských zemí pak ve Spojeném království, Švédsku, Belgii a Francii. Vedoucí představitelé nadále usilují o snazší použití a vymahatelnost práva. Portugalsko, Rumunsko, Bulharsko a Maďarsko začínají naplno využívat svou (často nedávno schválenou) legislativu. Baltské země, Malta a Rakousko učinily pouze to nejnnutnější, co vyžadovala EU. Polsko a Švýcarsko za těmito standardy významně zaostávají. Ostatní země (Česká republika, Německo, Dánsko, Španělsko) zavedly širší ochranné parametry a pokročily tak o něco dál, než předepisuje evropské právo. Nařízení jsou však stále neúčinná kvůli nedostatečným politikám rovného zacházení.

Změny a trendy

Integrační politiky se významně a trvale zlepšují v souladu s tím, jak země posilují svoje politiky rovného zacházení a ochrany proti diskriminaci. Tímto způsobem Evropa pokročila nejdál. Předtím, než byla v roce 2000 schválena zásadní evropská legislativa, mělo samostatné protirasistické zákony jen šest členských států EU. Od té doby problematiku musely dohnat všechny země a to ve všech ukazatelích, které MIPEX sleduje. Největší pokrok učinily nové přistěhovalcké země a střední Evropa. MIPEX II tuto změnu zaznamenal v Německu, Řecku, Lucembursku a Slovinsku a MIPEX III v Estonsku (+14) a České republice (+24). Ostatní země podnikly menší kroky ke sladění své legislativy s evropskou. MIPEX III potvrdil zlepšení situace v Belgii, Dánsku, Finsku, Francii, Litvě, Lucembursku, Polsku a na Maltě. V Irsku se ochrana zlepšila díky precedentnímu právu. Slabé politiky rovného zacházení a úbytek financí (př. v Irsku) a politické vůle (př. ve Francii) mohou zkomplikovat dosažitelnost spravedlnosti.

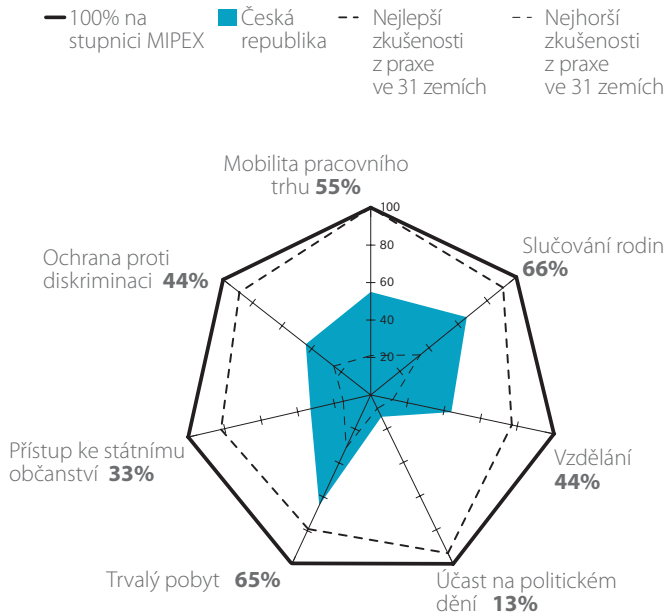
Umístění	Země	MIPEX%	
		III	II
1	Kanada	89	■ (89)
	USA	89	■ (89)
3	Švédsko	88	■ (88)
4	Spojené království	86	▲ (81)
5	Portugalsko	84	■ (84)
6	Bulharsko	80	■
7	Belgie	79	▲ (70)
8	Finsko	78	▲ (77)
9	Francie	77	▲ (74)
10	Maďarsko	75	■ (75)
11	Rumunsko	73	■
12	Nizozemsko	68	■ (68)
13	Slovinsko	66	■ (66)
14	Irsko	63	▲ (55)
15	Itálie	62	■ (62)
16	Kypr	59	■ (59)
	Norsko	59	■ (59)
	Slovensko	59	▲ (47)
	<i>Průměr EU</i>	59	■
19	Litva	55	▲ (50)
20	Řecko	50	■ (50)
21	Španělsko	49	■ (49)
22	Německo	48	■ (48)
	Lucembursko	48	▲ (47)
24	Dánsko	47	▲ (42)
25	Česká republika	44	▲ (20)
26	Rakousko	40	■ (40)
27	Malta	36	▲ (27)
	Polsko	36	▲ (35)
29	Estonsko	32	▲ (18)
30	Švýcarsko	31	■ (31)
31	Lotyšsko	25	■ (25)

ČESKÁ REPUBLIKA

WWW.MIPEX.EU/CZECH-REPUBLIC

PŘEHLED VÝSLEDKŮ

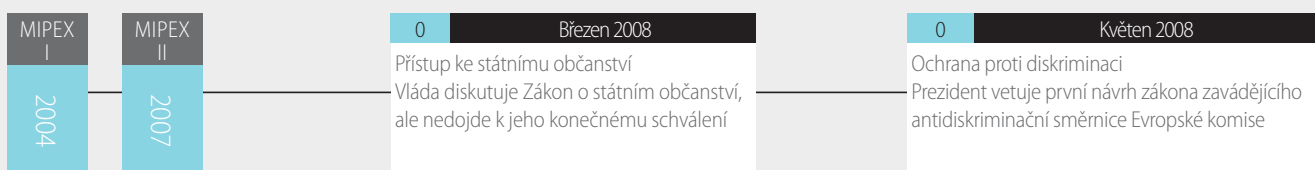
CELKOVÝ POHLED

I přes ekonomickou krizi Česká republika zůstává důležitou přistěhovaleckou zemí. Obyvatelé ze zemí mimo Evropskou unii, často mladí a zaměstnaní na částečný úvazek v odvětvích nejvíce zasažených krizí, jsou touto situací neúměrně zatíženi. Nezaměstnanost vzrostla a počet nových přistěhovalců klesl. Programy dobrovolného návratu vykázaly nízkou efektivitu, protože většina přistěhovalců si přeje zůstat. Přistěhovalci žijí v horších podmínkách než ve svých domovských zemích, ale kvůli nákladům spojeným s migrací a svým očekáváním doufají ve zlepšení.

Migranti mají v podstatě stále stejné příležitosti k integraci. Přístup na trh práce je obecně lepší než ve většině středoevropských zemí. Na rozdíl od dalších nových přistěhovaleckých zemí nedošlo ke zlepšení politických práv ani přístupu k českému občanství. Deklarovaná politika slučování rodin se nezměnila, i když postupy ponechané na volném uvážení úřadů skýtají určité možnosti. Nový jazykový test pro žadatele o trvalý pobyt výsledné skóre nesnížil, protože jeho cílem je povzbudit žadatele ve snaze uspět.

Česká integrační politika na stupnici MIPEX posílila o čtyři body díky Antidiskriminačnímu zákonu z roku 2009, čímž země předstihla Estonsko, Litvu a Švýcarsko. V zákonu uvedené minimální standardy EU zlepšují vymahatelnost práva pro oběti bez ohledu na jejich státní příslušnost či původ a usnadňují všem obyvatelům plně se zapojit do společnosti.

VÝVOJ INTEGRAČNÍ POLITIKY V ČASE

ZMĚNY VÝSLEDKŮ (%)

	MIPEX III	MIPEX II
MOBILITA TRHU PRÁCE	55	55
SLUČOVÁNÍ RODIN	66	66
ÚČAST NA POLITICKÉM DĚNÍ	13	13
TRVALÝ POBYT	65	65
PŘÍSTUP KE STÁTNÍMU OBČANSTVÍ	33	33
OCHRANA PROTI DISKRIMINACI	44	20
CELKEM (KROMĚ VZDĚLÁNÍ)	46	42

77: Eurostat
78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86: Ibid
87: Urban Audit
88: Eurostat
89, 90, 91, 92: Ibid

NEJDŮLEŽITĚJŠÍ ZJIŠTĚNÍ

- Země jako poslední zavádí antidiskriminační směrnice EU, významný pokrok ve státní legislativě, stále pod evropským průměrem.
- Veřejný ochránce práv (ombudsman) ustaven jako orgán prosazující právo na rovné zacházení.
- Státní politika rovného zacházení stále slabá; je potřebná větší podpora zavádění legislativy.
- Dobrý základní přístup na trh práce i přístup ke slučování rodin, podobně jako v dalších nových cílových zemích pracovní migrace.
- Příznivé legislativní předpoklady, vysoký stupeň postupů ponechaných na volném uvážení úřadů, což je problém celé střední Evropy.
- Neúčinné „reciproční“ volební právo, politické svobody stále ještě omezené.
- Česká republika zaostává za dalšími novými přistěhovaleckými zeměmi v otázce dvojího občanství a nároku na státní příslušnost vznikajícím při narození.
- Školy jsou na děti přistěhovalců připraveny lépe než ve většině zemí v regionu; přístup k nim je ovšem stále problematický.
- Nový základní jazykový test jako předpoklad trvalého pobytu: uspějí žadatelé v testu?

HARMONIZOVANÁ MEZINÁRODNÍ MIGRAČNÍ STATISTIKA

Migrační saldo (2009) ⁷⁷	+28,000
Migrační proud občanů třetích zemí (OTZ) (2008) ⁷⁸	58,509
Nejvíce zastoupené třetí země původu (2008) ⁷⁹	Ukrajina, Vietnam, Rusko
Populace OTZ (2009) ⁸⁰	261,727
Podíl OTZ na celkové populaci (2009) ⁸¹	2.50%
Podíl lidí narozených v zahraničí na celkové populaci (2009) ⁸²	3.90%
Povolení za účelem sloučení rodiny (2009) ⁸³	9,281
Pracovní povolení (2009) ⁸⁴	11,312
Povolení za účelem studia (2009) ⁸⁵	4,139
Povolení udělená z humanitárních důvodů (2009) ⁸⁶	2,292
Města s největší populací OTZ (2001) ⁸⁷	Praha 2.08%, Ústí nad Labem 1.23%, Plzeň 0.85%
Zaměstnanost OTZ (2009, změna od 2006) ⁸⁸	66.90% -0.1%
Celostátní zaměstnanost (2009, změna od 2006) ⁸⁹	65.40% +0.1%
Nezaměstnanost OTZ (2009, změna od 2006) ⁹⁰	6.80% -0.8%
Celostátní nezaměstnanost (2009, změna od 2006) ⁹¹	6.70% -0.5%
Obdržena státní občanství (2009, změna od 2006) ⁹²	1,200 -1,426

0 Leden 2009

Mobilita trhu práce
Systém zelených karet
usnadňuje pracovní migraci

-2 Leden 2009

Trvalý pobyt – podmínky
Nařízení 538 – jazykové
testy nabyly účinnosti

Ochrana proti diskriminaci
Začal platit
Antidiskriminační zákon (č.
198/2009 Sb.)
– zlepšení ve všech
parametrech

+24 Červen 2009

MIPEX
III

2010

ČESKÁ REPUBLIKA

WWW.MIPEX.EU/CZECH-REPUBLIC

Rovnost pracovních příležitostí v praxi

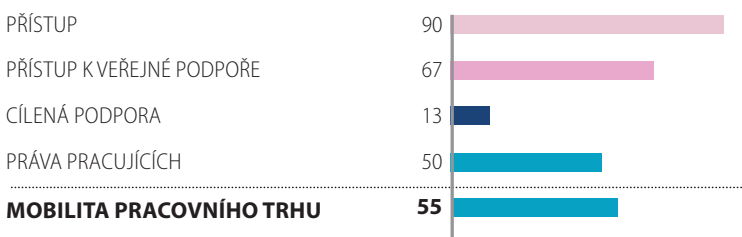
Ekonomická krize výsledky MIPEX v oblasti mobility pracovního trhu nijak neovlivnila. Zároveň se objevily pokusy kontrolovat dříve neregulované pracovní agentury — především co se týká způsobu, jakým rekrutují pracovní migranty a jak s nimi zacházejí. Došlo již i k odebrání oprávnění kvůli porušení podmínek. Ozývají se hlasy volající po tom, aby kromě kontroly došlo i na důkladnější a trvalou ochranu. Cílená

opatření by pracovním migrantům lépe zajistila pracovní práva a podpořila je v hlášení případů nerovného zacházení.

MOBILITA PRACOVNÍHO TRHU

MIPEX III %

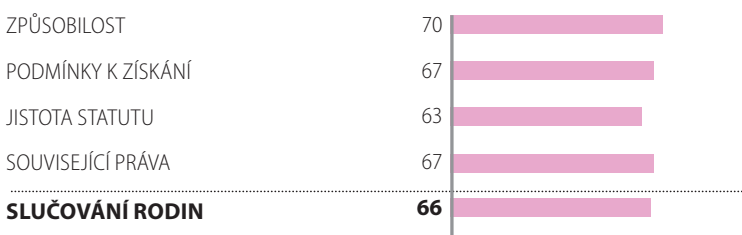

(STEJNĚ JAKO MIPEX II)

Česká republika je zřejmě jednou z velmi mála středoevropských zemí lépe se připravujících na své migrační potřeby. Výsledek MIPEX v oblasti mobility pracovního trhu se od roku 2007 nezměnil. Podobně jako v dalších zemích pracovní migrace by přistěhovalci měli mít přístup do všech sektorů a možnost začít podnikat bez toho, aby čelili složitým překážkám. Jejich pracovní práva nejsou nijak zvlášť výhodná ani nevýhodná. Dočasně zaměstnaní přistěhovalci nedosáhnou na podporu v nezaměstnanosti ani na veřejné pracovní poradenství. V zaměstnání by měli mít stejné pracovní podmínky jako občané země (viz text v rámečku). I přes nedávné úsilí o zlepšení v problematice uznávání kvalifikací je podstatných cílených opatření ve srovnání s dalšími novými přistěhovalckými zeměmi (např. Španělsko, Portugalsko) jen málo.

SLUČOVÁNÍ RODIN

MIPEX III %

(STEJNĚ JAKO MIPEX II)

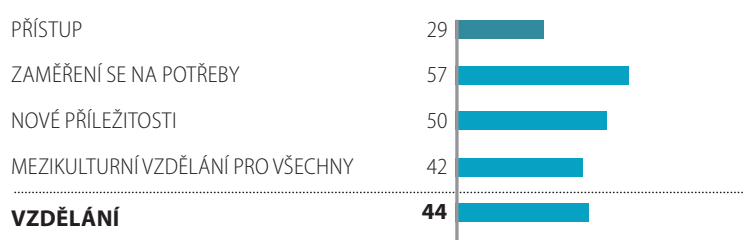
Tak jako ve většině nových destinací pracovní migrace mají přistěhovalci mírně příznivé podmínky ke sloučení rodiny. Česká republika je ve všech čtyřech parametrech o něco nad evropským průměrem. Hlavní slabinou je podmínka dlouhodobého/trvalého pobytu. I když ručitelé mají odpovídající ubytování a finanční zdroje, od své rodiny mohou zůstat odloučení až pět let. Jakmile získají nárok podat si žádost, definice rodiny je pak relativně obsažná. Rodina obdrží roční obnovitelné povolení a rovnoprávný přístup ke vzdělání a zaměstnání. O svůj statut ovšem může z mnoha důvodů přijít, například proto, že ručitel rodiny přijde o zaměstnání. Získat samostatná povolení pro rodinné příslušníky je možné, ale tento proces je velmi zdoluhavý.

Nové cílové země pracovní migrace potřebují uvést do praxe své příznivé zaměstnanecké, rodinné a vzdělávací politiky.

Viz Estonsko,
Portugalsko či
Španělsko.

ČESKÁ
REPUBLIKA

VZDĚLÁNÍ

Ne všichni přistěhovalečtí žáci dosáhnou na české vzdělání, ale ti, kterým se to podaří, zde dostávají lepší (i když stále skromnou) cílenou podporu než ve většině ostatních středoevropských zemí. Pouze povinná školní docházka je dostupná všem přistěhovaleckým dětem bez ohledu na jejich statut. Polovina zemí hodnocených ve studii MIPEX přístup ke vzdělání rozšířila na všechny stupně vzdělání (naposledy Španělsko). Podle zákonů a vyhlášek by české jazykové kurzy měly být postaveny na potřebách žáků, profesionálně vyučovány a pravidelně hodnoceny. Zároveň by žáci měli mít přístup k rodnému jazyku a kultuře alespoň v případě občanů členských zemí EU a obyvatel s trvalým pobytem. Problém možné školní segregace přistěhovaleckých žáků ještě není monitorován a podchycen v politice. Od škol se požaduje, aby v celých osnovách vyučovaly multikulturně, a stát je ve snaze zavést tento typ výuky do určité míry finančně podporuje.

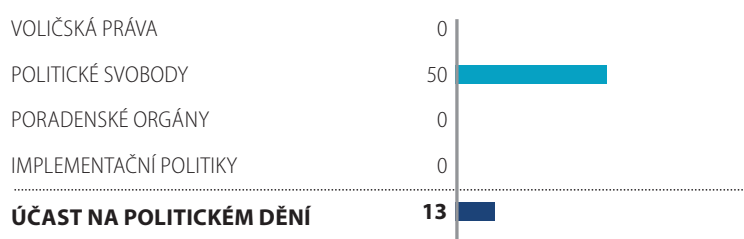
Přistěhovalečtí představitelé ve veřejném životě

Země střední Evropy (Slovensko, Maďarsko, Slovinsko a Litva) zavedly účinná volební práva a po celé Evropě vznikly nové poradní orgány (v Irsku, Španělsku, Portugalsku a zanedlouho i v Estonsku). Česká vláda v současnosti konzultuje tuto otázku a čas od času spolupracuje s neziskovými organizacemi v různých komisích a výborech, což není to samé jako demokraticky projednávat problematiku se samotnými komunitami. Uznané menšiny — nikoli však přistěhovaleci — získávají zvláštní dotace na podporu společenských aktivit. Od roku 2009 vedou šest nově

zřízených krajských integračních center neziskové organizace, místní samospráva a veřejné agentury, nikoli však sami přistěhovaleci. Viz www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2210832

ÚČAST NA POLITICKÉM DĚNÍ

(STEJNĚ JAKO MIPEX II)

Rostoucí počet přistěhovalců vedl v mnoha nových přistěhovaleckých zemích k lepším politickým příležitostem pro nově příchozí. V České republice se však mnoho nezměnilo (viz text v rámečku). Situace v České republice je druhá nejhorší ze všech 31 zemí ve studii MIPEX. Vládě se nepodařilo podepsat ujednání přijatá v roce 2001, která zaručují „reciproční“ volební práva pro obyvatele s trvalým pobytem pocházející ze zemí mimo EU.

Přistěhovalcům jsou stále upírány základní politické svobody (je tomu tak v devíti středoevropských zemích). Přistěhovaleci se nemohou stát členy politických stran nebo zakládat sdružení, pokud nemají ve správní radě alespoň tři české občany. Přestože krajská integrační centra založená v roce 2009 poskytují přistěhovalcům služby, sami přistěhovaleci zatím stále nemohou využívat demokratické poradní orgány ani cílenou finanční podporu, která by jim umožnila se organizovat, uspokojovat potřeby své komunity a zastupovat své zájmy.

ČESKÁ REPUBLIKA

WWW.MIPEX.EU/CZECH-REPUBLIC

Jazykový test

Nový test pro migranty může a nemusí být překážkou v závislosti na jeho podobě a uplatňování. Vláda zavedla jazykový test pro žadatele o trvalý pobyt a podobný trend vidíme i v dalších evropských zemích. Jeho cílem je pomoci žadatelům naučit se lépe jazyk a tím zmírnit nerovné zacházení, ke kterému v několika evropských zemích dochází při neoprávněných jazykových zkouškách. Test je proto na dosažitelné úrovni (A1) a jsou od něj osvobozeni žadatelé s doloženými kvalifikacemi či postizením. Testy zdarma pořádají

oprávněné školy a je možné se na ně bezplatně připravit v kurzech (především v těch dotovaných státem).

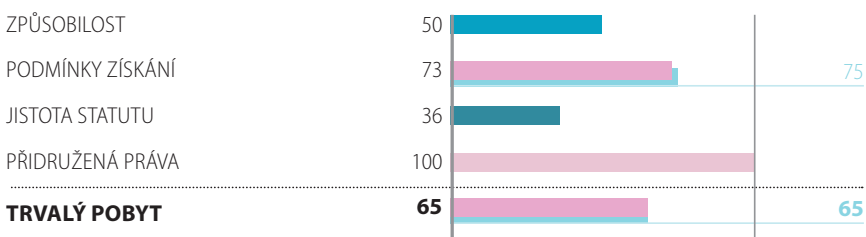
Reforma státního občanství

Několik nových přistěhovaleckých zemí zavedlo dvojí státní občanství (18 zemí ve studii MIPEX) a některé zavedly občanství na základě principu jus soli (15) s cílem zabránit vyloučení jednotlivců ze společnosti. Lucembursko a Portugalsko nyní udělují občanství vnoučatům přistěhovalců. Řecko uděluje občanství jejich dětem, z nichž mnohé měly v zemi, kde se narodily, potíže v přístupu ke vzdělání a na pracovní trh. Protože

mnoho nově přichozích splní zákonné podmínky již po několika letech, Řecko a Portugalsko zmírnily požadavky na požadovanou délku pobytu. K reformám nedávno došlo i v Německu, Belgii, Finsku a Švédsku.

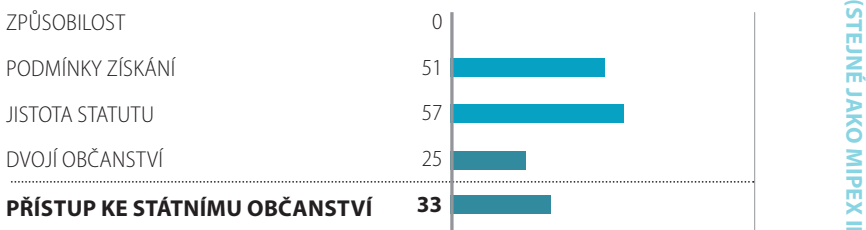

TRVALÝ POBYT

Pokud bude zákon správně uveden do praxe, proces spojený s trvalým pobytem poskytne všem žadatelům určitou míru jistoty. Po uplynutí pěti let různé kategorie přistěhovalců získávají stejné společenské a ekonomické příležitosti jako státní příslušníci, podobně jako ve většině evropských zemí. Ve střední Evropě však podmínky uvedené v zákoně často neodpovídají praxi. V České republice podmínky splňuje každý se základním příjmem a znalostí jazyka. Úřady však nalézají mnoho způsobů, jak jejich žádost odmítnout bez toho, aby posoudily jejich situaci. Nový jazykový test z roku 2009 je příkladem toho, jak Česká republika i další země mohou snížit míru, do jaké mohou úředníci ovlivnit výsledek žádosti, a tím snad podpořit žadatele ve snaze uspět (viz rámeček).

PŘÍSTUP KE STÁTNÍMU OBČANSTVÍ MIPEX III %

Cesta ke státnímu občanství je pro přistěhovalce a jejich potomky v České republice a po celé střední Evropě dlouhá a spletitá. Zákonodárci léta diskutovali o reformě, ale k žádným významným změnám nedošlo (viz text v rámečku). Podmínky způsobilosti jsou stejně nepříznivé už jen v Bulharsku, Maďarsku a Lotyšsku. Většina přistěhovalců musí v zemi žít průměrně až deset let, než získá nárok. Jejich děti a dokonce i vnoučata jsou při narození stále považovány za cizince. K integraci rovněž nepřispívá, že mnoho z nich se musí vzdát své předchozí státní příslušnosti. Podmínky pro udělení občanství jsou středně příznivé, ale je ponecháno na uvážení úředníka, jak se jimi bude řídit například při jazykovém pohovoru. Jakmile žadatelé obdrží státní občanství, jejich statut je pak stejně jistý jako statut ostatních českých občanů.

Antidiskriminační zákon č.198/2009 Sb.
Zlepšuje české právo a mohl by pomoci
prosazovat integraci v praxi.

Praktické zkušenosti
viz Bulharsko,
Maďarsko a
Rumunsko

ČESKÁ
REPUBLIKA

Zavádění a zlepšování legislativy

Jedny z nejdůležitějších antidiskriminačních zákonů nacházíme ve střední Evropě. V Bulharsku, Maďarsku a Rumunsku jsou dnes právníci a účastníci procesu lépe vyškolení a zkušenější v aplikaci práva i důkazů ve formě statistik a situačních testů, čehož lze využít k prokázání diskriminace i podle české legislativy. Tyto země také mají silné, nezávislé a aktivní orgány, které prosazují rovné zacházení, jako jsou

například bulharská Komise pro ochranu proti diskriminaci, maďarský Úřad pro rovné příležitosti a Národní rada pro boj s diskriminací v Rumunsku.

	MIPEX III %	MIPEX II %
DEFINICE A KONCEPCE	57	43
OBLASTI UPLATNĚNÍ	50	8
MECHANISMY PROSAZOVÁNÍ	54	29
POLITIKY ROVNÉHO PŘÍSTUPU	17	0
OCHRANA PROTI DISKRIMINACI	44	20

Čeští obyvatelé, bez ohledu na to, jestli patří k menšinám, nedávno zaznamenali významné zlepšení v integraci, když vláda konečně (a neochotně) schválila druhý návrh Antidiskriminačního zákona (Zákon č. 198/2009 Sb.). Přijetím tohoto zákona se všichni lidé legálně pobývající v České republice jako poslední v Evropě dočkali samostatných antidiskriminačních opatření zakotvených v evropském právu. Předchozí návrh prezident v roce 2008 vetoval, protože podle jeho názoru se zákon zabýval otázkami, které jsou již ošetřeny v existujících ústavních opatřeních, a zákon je tedy „zbytečný, kontraproduktivní a nekvalitní a jeho dopady velmi problematické“.

Česká legislativa se vskutku zlepšila, alespoň co se týká prosazování integrace. Obyvatelé zemí EU ve většině členských zemí (a především ve střední Evropě) zaznamenali zásadní zlepšení, když jejich země zavedly minimální standardy. Čeští obyvatelé různých ras, národností a náboženských vyznání budou mít v praxi možnost dosáhnout na rovné příležitosti, které garantuje zákon. Ve všech důležitých oblastech života jsou nyní chráněni proti nerovnému zacházení na základě rasy či národnosti. Jisté ochrany proti diskriminaci na základě národnosti se jim už dostávalo, ale nyní by všechny potenciální oběti diskriminace měly mít oporu ve vyšší vymahatelnosti práva, konkrétní ochraně proti pronásledování, přístupu k bezplatné právní pomoci a překladatelům i široké řadě sankcí. Od nového Veřejného ochránce práv mohou rovněž obdržet nezávislé právní poradenství.

Obyvatelé České republiky i přesto patří v Evropě k nejméně chráněným, protože zákonodárci k legislativě přistoupili metodou minimálních standardů. Mimo pracoviště a přípravu na zaměstnání se stále toleruje náboženská diskriminace. Od Veřejného ochránce práv se oběti valné pomoci nedočkají, protože úřad nemůže vydávat závazná rozhodnutí, nemá právní statut a nemůže provádět vlastní šetření. Česká veřejnost také nezaznamenala žádnou státní iniciativu prosazující rovnost pomoci informací, dialogu nebo nových úředních postupů. Další společenští obyvatelé a justiční systém zatím mohou posouvat problematiku diskriminace kupředu tím, že obětem pomohou tento zásadní zákon využívat a budou postupně předkládat zlepšovací návrhy (viz text v rámečku).

MANAGING PARTNERS

RESEARCH PARTNERS

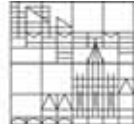

University of Szeged –
Faculty of Law

UNIVERSITÉ
LIBRE
DE BRUXELLES

Universität
Konstanz

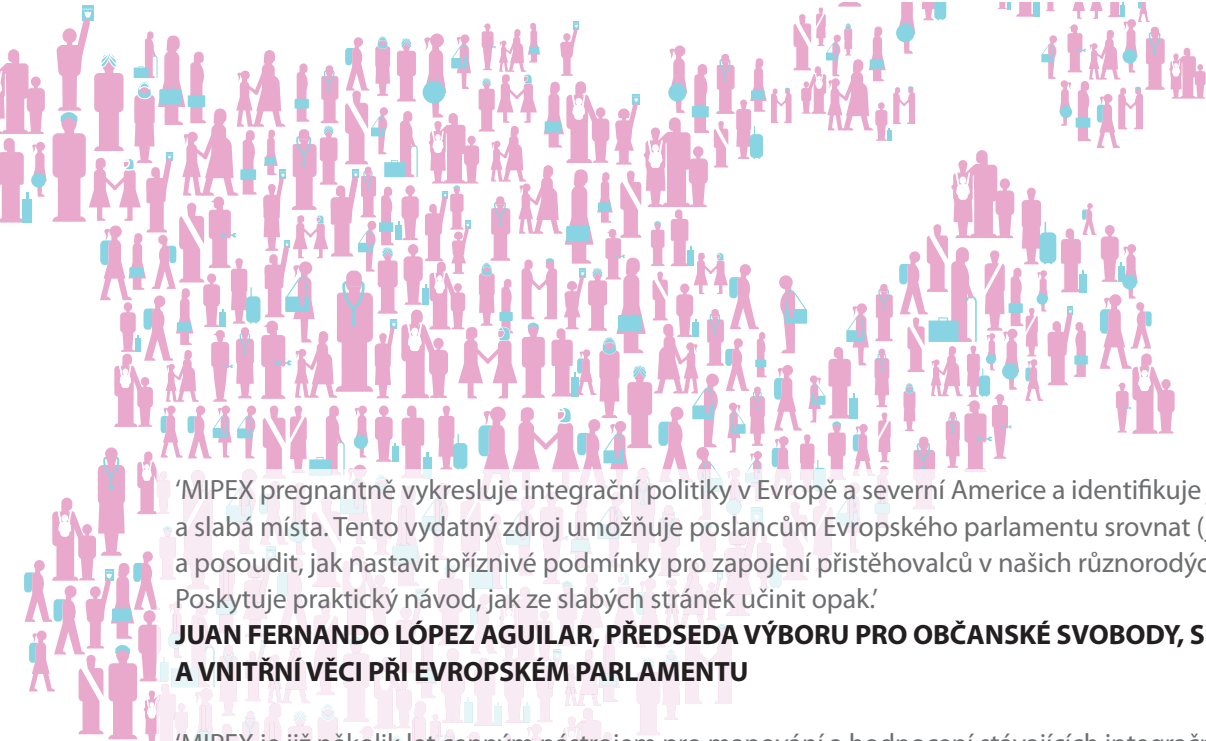

NATIONAL PARTNERS

LITVAN SOCIAL
RESEARCH
CENTRE

'MIPEX pregnančně vykresluje integrační politiky v Evropě a severní Americe a identifikuje jejich přednosti a slabá místa. Tento vydatný zdroj umožňuje poslancům Evropského parlamentu srovnat (jednotlivé) politiky a posoudit, jak nastavit příznivé podmínky pro zapojení přistěhovalců v našich různorodých společnostech. Poskytuje praktický návod, jak ze slabých stránek učinit opak.'

JUAN FERNANDO LÓPEZ AGUILAR, PŘEDSEDA VÝBORU PRO OBČANSKÉ SVOBODY, SPRÁVEDLNOST A VNITŘNÍ VĚCI PŘI EVROPSKÉM PARLAMENTU

'MIPEX je již několik let cenným nástrojem pro mapování a hodnocení stávajících integračních politik v Evropské unii. Je mi potěšením tuto iniciativu podpořit zvláště proto, že třetí vydání zahrnuje všechny členské státy EU a širší spektrum politik, které se vztahují k integraci. MIPEX poskytuje dobrý základ pro analýzu evropských trendů. Je na místě zmínit, že mnoho členských států má ve vztahu k integraci přistěhovalců lepší výsledky v oblastech, kde existuje unijní právo, jako například v případě slučování rodin, trvalého pobytu a ochraně proti diskriminaci.'

CECILIA MALMSTRÖM, EVROPSKÁ KOMISAŘKA PRO VNITŘNÍ VĚCI

'MIPEX umožňuje lidem zasazujícím se o lidská práva se velmi konkrétně ptát, jestli a jak vlády zavádějí mezinárodní principy základních práv do národních integračních politik a legislativy. MIPEX tyto normativní standardy nahlíží v praxi a objasňuje, jak právní rámce ovlivňují přístup přistěhovalců k pracovním příležitostem a vzdělání, jestli jim zajišťují pobyt a život s rodinou, podporují občanství a účast na občanském dění i jestli je chrání proti diskriminaci.'

ILZE BRANDS KEHRIS, PŘEDSEDKYNĚ VÝKONNÉ RADY AGENTURY EU PRO ZÁKLADNÍ PRÁVA

'MIPEX je působivé úsilí mezinárodního týmu vědců a specialistů o zmapování integračních politik rostoucího počtu zemí světa. Jejich výsledky povedou k dalším mezinárodním srovnávacím analýzám a stanou se základním zdrojem údajů, na nichž bude možné informovaně stavět budoucí politiky. Odborníkům na politiky a výzkum, kteří se podílejí na projektu Metropolis, pak MIPEX poskytne živnou půdu pro analýzy a rozhodování.'

HOWARD DUNCAN, VÝKONNÝ ŘEDITEL PROJEKTU METROPOLIS

'Kvalita studie Migrant Integration Policy Index na mne zapůsobila. Váš dlouhodobý přístup k otázkám integrace je nanejvýš slibný. Domnívám se, že problémy integrace je třeba monitorovat se stejnou pečlivostí, s jakou sledujeme zdraví, vzdělání či nezaměstnanost. Také se potřebujeme v diskusi o těchto otázkách zaměřit na fakta a čísla, spíše než na ideologické a řečnické rozpravy, které dnes převládají. Jsem si jist, že British Council a Migration Policy Group zahájily vytvořením studie Migrant Integration Policy Index skvělou iniciativu. Váš projekt podpořím bez zaváhání a přeji mu vše nejlepší.'

AMIN MAALOUF, SPISOVATEL

WWW.MIPEX.EU

Studie MIPEX III vznikla jako součást projektu Outcomes for Policy Change spolufinancovaného Evropským fondem pro integraci státních příslušníků ze třetích zemí.